

LUBUSKA MAPA POTRZEB I ASPIRACJI

**FUNDACJA ROZWOJU DEMOKRACJI LOKALNEJ
MAŁOPOLSKI INSTYTUT SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
I ADMINISTRACJI**

Kraków 2011

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Metodologia warsztatów powiatowych	7
2.1 Uczestnicy	7
2.2 Harmonogram warsztatów	8
2.3 Zastosowana metodologia warsztatowa	9
3. Potencjały i bariery rozwoju województwa lubuskiego z perspektywy poszczególnych środowisk lokalnych	11
3.1 Powiat gorzowski ziemski i Gorzów Wlkp. – miasto na prawach powiatu	11
3.1.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu gorzowskiego ziemskiego i Gorzowa Wielkopolskiego – miasta na prawach powiatu	12
3.1.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej	14
3.1.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu gorzowskiego ziemskiego i Gorzowa Wielkopolskiego – miasta na prawach powiatu	14
3.2 Powiat krośnieński	18
3.2.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu krośnieńskiego	19
3.2.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej	20
3.2.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu krośnieńskiego	21
3.3 Powiat międzyrzecki	23
3.3.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu międzyrzeckiego	24
3.3.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej	26
3.3.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu międzyrzeckiego	26
3.4 Powiat nowosolski	28
3.4.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu nowosolskiego	29
3.4.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej	31
3.4.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu nowosolskiego	31
3.5 Powiat słubicki	33
3.5.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu słubickiego	34
3.5.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej	35
3.5.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu słubickiego	36

- 3.6 Powiat strzelecko – drezdenecki 38
 - 3.6.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu strzelecko - drezdeneckiego 39
 - 3.6.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej 40
 - 3.6.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu strzelecko – drezdeneckiego 41
- 3.7 Powiat sulęciński 42
 - 3.7.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu sulęcińskiego 42
 - 3.7.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej 43
 - 3.7.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu sulęcińskiego 44
- 3.8 Powiat świebodziński 45
 - 3.8.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu świebodzińskiego 46
 - 3.8.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej 48
 - 3.8.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu świebodzińskiego 48
- 3.9 Powiat wschowski 49
 - 3.9.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu wschowskiego 49
 - 3.9.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej 51
 - 3.9.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu wschowskiego 51
- 3.10 Powiat zielonogórski ziemski i Zielona Góra – miasto na prawach powiatu 52
 - 3.10.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu zielonogórskiego ziemskiego i Zielonej Góry – miasta na prawach powiatu 53
 - 3.10.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej 56
 - 3.10.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu zielonogórskiego ziemskiego i Zielonej Góry – miasta na prawach powiatu (propozycje uczestników) 57
- 3.11 Powiat żagański 60
 - 3.11.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu żagańskiego 61
 - 3.11.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej 62
 - 3.11.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu żagańskiego 63
- 3.12 Powiat żarski 64
 - 3.12.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu żarskiego 65

3.12.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej	66
3.12.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu żarskiego	67
4. Potencjały i bariery rozwoju województwa lubuskiego z perspektywy subregionów – wyniki zbiorcze	69
5. Potrzeby i aspiracje - zadania inwestycyjne	76
5.1 Infrastruktura komunikacyjna – transport drogowy	76
5.2 Infrastruktura komunikacyjna – transport kolejowy	79
5.3 Infrastruktura komunikacyjna – transport wodny i lotniczy	81
5.4 Infrastruktura turystyczna, przemysłowa i komunalna	82
6. Potrzeby i aspiracje - zadania nieinwestycyjne	85
7. Podsumowanie	88

1. Wstęp

Warsztaty powiatowe na terenie województwa lubuskiego realizowane były w ramach projektu „Przeprowadzenie średniookresowej oceny oddziaływania Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego (SRWL) na rozwój województwa lubuskiego oraz opracowanie projektu aktualizacji SRWL”. Głównym celem warsztatów powiatowych było zidentyfikowanie potrzeb rozwojowych poszczególnych części województwa lubuskiego w kontekście rozwoju całego regionu.

Przeprowadzono 12 warsztatów (w każdym powiecie woj. lubuskiego jeden warsztat, z założeniem realizacji wspólnych warsztatów dla powiatów gorzowskiego ziemskiego i Gorzowa Wlkp. – miasta na prawach powiatu oraz powiatów zielonogórskiego ziemskiego i Zielonej Góry – miasta na prawach powiatu).

Wynikiem warsztatów powiatowych jest prezentowany raport pt. „Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji”, ukazujący kluczowe inwestycje i zadania sprzyjające rozwojowi województwa lubuskiego oraz potencjały i bariery rozwojowe, tkwiące w poszczególnych powiatach, a **wskazane przez liderów lokalnych uczestniczących w pracach warsztatowych.**

Materiały powstałe na bazie warsztatów będą wspomagały proces aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego. Posłużą w kolejnych etapach prac nad aktualizacją SRWL do trafniejszego precyzowania założeń polityki regionalnej – weryfikacji jej celów strategicznych, operacyjnych i kierunków interwencji. Traktowane są również jako jeden z elementów uspołecznienia procesu aktualizacji Strategii, czyli oparcia jej na jak najszerszym dialogu z liderami opinii i mieszkańcami województwa. Jednocześnie są spełnieniem wymogów stawianych obecnie w pracach nad aktualizacją dokumentów strategicznych, a dotyczących wzmocnienia partnerstwa na poziomie lokalnym i regionalnym oraz unijnym w zarządzaniu realizowaną polityką rozwoju.

W warsztatach powiatowych uczestniczyli przedstawiciele społeczności poszczególnych subregionów województwa lubuskiego (władze samorządowe gmin i powiatów, przedstawiciele instytucji okołobiznesowych i zrzeszeń pracodawców z terenu każdego powiatu, reprezentanci organizacji społecznych, liderzy opinii publicznej, itp.), którzy zidentyfikowali główne potrzeby rozwojowe powiatów o charakterze ponadlokalnym.

Informacje zawarte w raporcie są opiniami i rekomendacjami uczestników warsztatów. Ukazują możliwości i bariery rozwojowe poszczególnych subregionów województwa, z perspektywy środowisk lokalnych. Jednocześnie należy je traktować jako postulaty kierowane do władz regionalnych (a w niektórych przypadkach również

centralnych) w zakresie planowania rozwoju województwa lubuskiego i aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego. Opinie i rekomendacje zawarte w opracowaniu pn. „Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji”, obok wniosków płynących z diagnoz statystycznych oraz wytycznych wynikających z dokumentów strategicznych szczebla wspólnotowego i krajowego, będą stanowić bazę dla prac aktualizacyjnych Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego.

Raport prezentuje wyniki prac warsztatowych w poszczególnych powiatach województwa lubuskiego oraz wyniki tychże prac w formie zagregowanej dla całego województwa. Forma zagregowana zawiera te opinie i rekomendacje, które były silnie akcentowane w każdym powiecie, bądź w zdecydowanej większości powiatów. Czynniki rozwojowe (potencjały i bariery), a także propozycje zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć „miękkich” zostały przedstawione w takich wersjach, w jakich zgłaszali je uczestnicy warsztatów. Zapisy te są wynikiem dyskusji i consensusu pomiędzy uczestnikami prac warsztatowych.

2. Metodologia warsztatów powiatowych

2.1 Uczestnicy

W cyklu dwunastu warsztatów wzięło udział łącznie 337 osób – reprezentantów społeczności lokalnych, co daje średnią frekwencję ponad 28 osób na jedno spotkanie. Zbiorcza struktura uczestników warsztatów prezentuje się następująco:

- przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego – 56,7 %
- przedstawiciele służb publicznych¹ - 16,1 %
- reprezentanci sektora pozarządowego i społecznego – 7,4%
- przedstawiciele sektora biznesowego² - 6,2%
- przedstawiciele sektora oświaty i szkolnictwa wyższego – 5,0%
- pozostali uczestnicy³ - 8,6%

Zgodnie z założeniami przyjętymi w procesie planowania warsztatów powiatowych, uczestnicy reprezentowali główne środowiska lokalne z terenu wszystkich powiatów ziemskich i miast na prawach powiatów województwa lubuskiego. Przewidywano udział ok. 30 osób w każdym warsztacie powiatowym. Ze względu na swoje doświadczenia zawodowe, wiedzę, umiejętności oraz ze względu na fakt dogłębnego poznania problemów w danym obszarze tematycznym na terenie własnego powiatu, osoby te traktowane były jako eksperci lokalni. Uczestnicy zapraszani byli do prac warsztatowych w oparciu o następujący klucz doboru:

a) Władze samorządowe:

- Starosta Powiatu;
- Zarząd Powiatu;
- Przewodniczący Rady Powiatu;
- Wójtowie i burmistrzowie gmin z terenu powiatu;
- Przewodniczący Rad Gmin;
- Władze związków międzygminnych i komunalnych;
- Przedstawiciele Powiatowych Urzędów Pracy;
- Przedstawiciele Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Ośrodków Pomocy Społecznej;
- Przedstawiciele służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo: policja, straż pożarna, straż miejska, zarządzanie kryzysowe;

¹ W tym m.in. reprezentanci inspekcji nadzoru budowlanego, SANEPiD, zarządów dróg, zakładów opieki zdrowotnej, placówek opieki społecznej, komend policji i straży miejskich, komend straży pożarnych itp.

² W tym m.in. prywatni przedsiębiorcy, reprezentanci instytucji otoczenia biznesu itp.

³ W tej grupie m.in. przedstawiciele mediów, lokalni liderzy, pozostali mieszkańcy itp.

- Przedstawiciele Powiatowych Zespołów ds. Rolnictwa i innych instytucji rolniczych;
- Przedstawiciele Powiatowych Zarządów Dróg;
- Kierownicy wydziałów jednostek samorządu terytorialnego – m.in. edukacja, kultura, inwestycje, planowanie przestrzenne, rozwój gospodarczy, projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych.

b) Sektor gospodarczy:

- Przedstawiciele organizacji skupiających lokalnych przedsiębiorców (np. lokalne izby handlowe, cechy rzemiosł, stowarzyszenia i kluby przedsiębiorców, itp.);
- Przedstawiciele kluczowych przedsiębiorstw w powiecie;
- Instytucje otoczenia biznesu (m.in. ośrodki rozwojowe i doradcze, punkty konsultacyjne, agencje rozwoju, strefy inwestycyjne, itp.);
- Przedstawiciele lokalnych instytucji finansowych (m.in. fundusze zwrotne, banki, itp.)

c) Sektor społeczny:

- Przedstawiciele organizacji społecznych (pozarządowych) z terenu powiatu;
- Liderzy społeczni;
- Opiniotwórcze osoby publiczne.

d) Inne środowiska istotne z punktu widzenia powiatu, a nie uwzględnione w powyższym zestawieniu (z wyłączeniem liderów partii politycznych).

- Media lokalne i regionalne.

Rekrutacją uczestników warsztatów zajęły się poszczególne Starostwa Powiatowe we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubuskiego.

2.2 Harmonogram warsztatów

Lp.	Data	Powiat
1.	2 marca 2011 r.	powiat żarski
2.	2 marca 2011 r.	powiat żagański
3.	3 marca 2011 r.	Zielona Góra – miasto na prawach powiatu oraz powiat zielonogórski ziemski
4.	3 marca 2011 r.	powiat krośnieński
5.	4 marca 2011 r.	powiat wschowski
6.	4 marca 2011 r.	powiat nowosolski
7.	14 marca 2011 r.	Gorzów Wielkopolski – miasto na prawach powiatu oraz powiat gorzowski ziemski
8.	14 marca 2011 r.	powiat strzelecko-drezdenecki
9.	15 marca 2011 r.	powiat słubicki
10.	15 marca 2011 r.	powiat sulęciński
11.	16 marca 2011 r.	powiat międzyrzecki
12.	16 marca 2011	powiat świebodziński

r.	
----	--

2.3 Zastosowana metodologia warsztatowa

Celem warsztatów była identyfikacja potencjałów i potrzeb rozwojowych powiatów województwa lubuskiego w kontekście rozwoju całego regionu, z perspektywy środowisk lokalnych. W związku z powyższym program każdego warsztatu podzielony został na dwie zasadnicze części:

1. Analiza zasobów wewnętrznych powiatu o znaczeniu ponadlokalnym – analiza SWOT (w szczególności identyfikowane były czynniki endogeniczne - silne i słabe strony);
2. Analiza możliwych przedsięwzięć ponadlokalnych (inwestycji, projektów, zadań pozainwestycyjnych) dla aktywizacji rozwoju danej części województwa lubuskiego, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów i niwelacji barier rozwojowych.

Pierwsza część warsztatu – analiza zasobów wewnętrznych powiatu o znaczeniu ponadlokalnym – została przeprowadzona przy użyciu metody analizy strategicznej SWOT. Składała się z dwóch etapów:

- a) identyfikacji silnych i słabych stron powiatu w kontekście rozwoju całego regionu – praca indywidualna każdego uczestnika warsztatu – wykorzystanie jego wiedzy, doświadczenia zawodowego oraz doświadczenia życiowego (jako mieszkańca powiatu/regionu) – identyfikacja była prowadzona z wykorzystaniem formularza dla określania silnych i słabych stron, z ich podziałem na wskazania o istotnym i drugorzędym wpływie na rozwój regionalny;
- b) wnioski z analizy SWOT – praca na forum warsztatowym – prezentacja wyników analizy SWOT, dyskusja nad poszczególnymi wynikami analizy, uspójnianie znaczeń i uszczegółowienie zapisów.

Ze względu na ograniczony czas warsztatów, przeprowadzona analiza SWOT koncentrowała się głównie na silnych i słabych stronach. Podczas dyskusji moderowanej identyfikowane były pozostałe czynniki analizy SWOT – szanse i zagrożenia.

W drugiej części warsztatów omawiano istotne przedsięwzięcia (inwestycje, projekty, zadania pozainwestycyjne) dla aktywizacji rozwoju danej części województwa lubuskiego, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów i niwelacji barier rozwojowych. Uczestnicy identyfikowali działania, które - realizowane na terenie danego powiatu - będą miały ich zdaniem znaczący wpływ na rozwój całego regionu. Bazą merytoryczną, ułatwiającą wyszukiwanie i wskazywanie działań były wnioski z analizy silnych i słabych stron, przeprowadzonej w pierwszej części warsztatu. Na ich podstawie były wyznaczane

konkretne zadania realizacyjne, które zdaniem ekspertów lokalnych (uczestników warsztatów) w największym stopniu mogą przyczynić się w najbliższej przyszłości do poprawy sytuacji ekonomicznej i społecznej całego regionu.

Warsztaty angażujące społeczność lokalną prowadzone były metodami interaktywnymi, pozwalającymi uczestnikom indywidualnie i grupowo identyfikować, następnie analizować i uzgadniać możliwe rozwiązania. Ten sposób pracy traktował uczestników warsztatów jako ekspertów lokalnych. Rolą ekspertów zewnętrznych było natomiast uruchamianie procesów grupowych (wraz z moderowaniem ewentualnych napięć i różnic zdań pojawiających się w toku procesu) oraz moderowanie warsztatów, proponowanie narzędzi oraz podawanie przykładów rozwiązań sprawdzonych w innych regionach (subregionach, powiatach itp.). Dzięki takiej konstrukcji możliwe było osiągnięcie efektów takich, jak:

- stworzenie możliwości wymiany informacji i zobiektywizowania wiedzy o subregionie w kontekście rozwoju regionalnego,
- konfrontacja różnych spojrzeń i poglądów na temat sytuacji i pożądanego kierunku rozwoju regionu.

Wartością dodaną warsztatów była integracja podmiotów lokalnych na rzecz rozwoju regionalnego – uczestnicy wielokrotnie podkreślali potrzebę prowadzenia w przyszłości podobnych debat w zakresie planowania rozwoju regionalnego.

3. Potencjały i bariery rozwoju województwa lubuskiego z perspektywy poszczególnych środowisk lokalnych

3.1 Powiat gorzowski ziemski i Gorzów Wlkp. – miasto na prawach powiatu

Uczestnicy warsztatów w subregionie gorzowskim za jeden z najważniejszych atutów rozwojowych uznali potencjał metropolitalny miasta Gorzowa Wlkp. i otaczającego go powiatu ziemskiego, w rozumieniu koncentracji funkcji gospodarczych, demograficznych, edukacyjnych i kulturalnych. Wskazywane było położenie wokół dużego ośrodka miejskiego regionu, jakim jest Gorzów Wlkp., a jako korzyści takiego położenia wymieniane były dobre warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz szerszy wachlarz dostępnych usług publicznych, tj.: opieka zdrowotna, kultura, czy edukacja. Do atutów położenia w skali globalnej zaliczono korzystną lokalizację przy międzynarodowych szlakach komunikacyjnych, blisko granicy z Niemcami. Zdaniem uczestników ma to istotne znaczenie w odniesieniu do napływu kapitału zagranicznego, w którym upatruje się wielu szans rozwojowych miasta i powiatu ziemskiego. Dowodem na to są prężnie działające Specjalne Strefy Ekonomiczne w Kostrzynie nad Odrą i Gorzowie Wlkp., a także strefa przemysłowa w Witnicy. W szczególności podkreślano również ważną rolę szlaku transportowo-komunikacyjnego z Berlina w kierunku Trójmiasta i Obwodu Kaliningradzkiego (DK22), przechodzącego przez powiat i miasto Gorzów Wlkp. Poprawa parametrów tego ciągu komunikacyjnego mogłaby spowodować zdynamizowanie rozwoju znacznej części województwa lubuskiego. Jako silną stronę wymieniano również możliwości uruchomienia (przywrócenia) transportu śródlądowego na dolnej Warcie i Odrze. Kolejną silną stroną, zdaniem uczestników wyróżniającą ziemię gorzowską na tle województwa, jest posiadanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego, czyli surowców niezwykle cennych z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego.

Najpoważniejsze bariery rozwoju powiatu wymieniane podczas warsztatów pokrywają się z opiniami wyrażanymi w innych subregionach województwa – niezadowalający stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej, wysoka stopa i niekorzystna struktura bezrobocia, a także niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sieciowa. Problemem charakterystycznym dla powiatów, których centrum stanowi duży ośrodek miejski jest również dysproporcja rozwojowa pomiędzy centrum a obszarami wiejskimi. Została ona dostrzeżona także podczas warsztatów na terenie powiatu gorzowskiego. Ponadto zwracano uwagę na niewystarczający system transportu publicznego pomiędzy ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi województwa oraz z innymi ośrodkami gospodarczymi o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Do słabych stron uczestnicy zaliczyli również problemy w dostosowaniu kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy, wymieniając co najmniej kilka przyczyn tego stanu rzeczy: brak współpracy pomiędzy sektorem gospodarczym i samorządowym w zakresie wspólnego budowania oferty kształcenia zawodowego, niewystarczające i przestarzałe wyposażenie dydaktyczne służące kształceniu zawodowemu oraz dominacja kierunków nietechnicznych w edukacji.

Fot. 1 - Warsztaty w Gorzowie Wielkopolskim

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów (oraz przekazane w formie informacji pisemnej) zawiera poniższe zestawienie:

3.1.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu gorzowskiego ziemskiego i Gorzowa Wielkopolskiego – miasta na prawach powiatu

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<p>1. Korzystne położenie geograficzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, przy korytarzu środkowoeuropejskim (droga ekspresowa S3, DK 22, linia kolejowa nr 203 Tczew – Kietz); • w pobliżu zachodniej granicy Polski, w niedalekim sąsiedztwie dużych 	<p>1. Zły stan techniczny dróg na terenie powiatu;</p> <p>2. Niewystarczająca, nieodpowiadająca potrzebom siatka połączeń komunikacji publicznej, w szczególności w zakresie połączeń kolejowych Gorzowa Wlkp. z Berlinem, Warszawą i innymi metropoliami oraz połączeń autobusowych Gorzowa Wlkp. z miejscowościami powiatu;</p> <p>---</p>

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>aglomeracji: berlińskiej, szczecińskiej i poznańskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na osi rozwojowej Berlin – Trójmiasto, Królewiec; • dostęp do międzynarodowego szlaku wodnego E70 (Odra, dolna Warta, Noteć); <p>---</p> <p>2. Walory przyrodnicze powiatu – obszary leśne, jeziora, obszary chronione „Natura 2000” – zwiększające atrakcyjność subregionu dla nowego osadnictwa, turystyki i rekreacji;</p> <p>3. Potencjał kulturowy powiatu, w szczególności wielokulturowość, zaangażowanie twórców kultury, rozpoznawalne w regionie wydarzenia kulturalne;</p> <p>4. Obiekty dziedzictwa kulturowego – potencjał dla rozwoju turystyki;</p> <p>---</p> <p>5. Duże zainteresowanie ze strony inwestorów zagranicznych oferowanymi przez powiat i miasto Gorzów Wlkp. terenami inwestycyjnymi;</p> <p>6. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Kostrzynie nad Odrą i Gorzowie Wlkp., strefa przemysłowa w Witnicy, a także dobra dostępność komunikacyjna ww. obszarów;</p> <p>7. Dominujące branże przemysłu – elektroniczna, chemiczna, motoryzacyjna, papiernicza, maszynowa, metalowa, spożywcza – perspektywy dla tworzenia klastrów;</p> <p>---</p> <p>8. Dobry dostęp do usług publicznych z racji położenia powiatu wokół Gorzowa Wlkp.;</p> <p>9. Zasoby naturalne powiatu – złoża ropy naftowej i gazu ziemnego;</p>	<p>3. Wysoka stopa i niekorzystna struktura bezrobocia – m.in. bezrobocie długotrwałe, nasilenie problemów społecznych na terenach byłych PGR;</p> <p>4. Widoczne zjawisko emigracji do dużych ośrodków miejskich wśród ludzi młodych (wyjazdy w celach edukacyjnych i zarobkowych);</p> <p>5. Niedostosowanie oferty edukacyjnej placówek z terenu powiatu do realiów rynku pracy w regionie (m.in. nadmiar osób z wykształceniem administracyjnym);</p> <p>6. Niezadawalający stan techniczny infrastruktury edukacyjnej (baza lokalowa, wyposażenie dydaktyczne);</p> <p>7. Słabo zaakcentowana współpraca placówek naukowych (uczelnie, szkoły zawodowe) z przedsiębiorstwami i inwestorami;</p> <p>8. Brak silnego, wyspecjalizowanego ośrodka akademickiego o wysokiej randze w skali krajowej;</p> <p>9. Niski poziom innowacyjności i nakładów na B+R;</p> <p>---</p> <p>10. Brak produktów turystycznych, a także niedobory w zakresie infrastruktury turystycznej (np. szlaki konne);</p> <p>11. Nieodpowiadająca potrzebom baza noclegowa w odniesieniu do potencjału turystycznego i sportowego powiatu;</p> <p>12. Brak opracowanej strategii promocyjnej powiatu pod kątem turystyki;</p> <p>---</p> <p>13. Słabo rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna, szczególnie na obszarach wiejskich powiatu;</p> <p>14. Niedostateczny system ochrony</p>
---	---

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>10. Warunki do uzyskiwania energii ze źródeł odnawialnych (w szczególności energetyki wiatrowej i wodnej);</p>	<p>przeciwpowodziowej, brak melioracji i wałów przeciwpowodziowych na wszystkich rzekach w powiecie;</p> <p>15. Braki w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;</p>
o znaczeniu drugorzędym	o znaczeniu drugorzędym
<p>1. Relatywnie niski stopień zagrożenia mieszkańców (wyjąwszy zagrożenie powodziowe w części powiatu) – wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego;</p> <p>2. Optymalna i równomiernie rozłożona sieć jednostek ratownictwa na terenie powiatu;</p> <p>3. Dobra współpraca jednostek samorządu terytorialnego z partnerami zagranicznymi (Niemcy - m.in. w ramach euroregionu „Pro Europa Viadrina” oraz Ukraina);</p> <p>4. Lokalny browar w Witnicy – potencjał promocyjny;</p> <p>5. Zdolność do współpracy jednostek samorządu terytorialnego w zakresie tworzenia i rozwijania aglomeracji gorzowskiej;</p> <p>6. Dobrze rozwinięta oferta edukacyjna na szczeblu podstawowym i gimnazjalnym;</p>	<p>1. Dysproporcje w dostępie do infrastruktury medycznej (w tym opieki całodobowej), a także słabo rozwinięta profilaktyka zdrowotna;</p> <p>2. Niedoinwestowana sfera polityki społecznej – domy opieki społecznej, domy spokojnej starości itp.;</p> <p>3. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców, niedostateczna ilość punktów segregacji odpadów;</p> <p>4. Niezadawalająca aktywność organizacji pozarządowych;</p>

3.1.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<p>1. Przygraniczne położenie szpitala powiatowego w Kostrzynie nad Odrą – prywatne usługi medyczne dla klientów z zagranicy;</p> <p>2. Wykorzystanie transgranicznych funduszy europejskich;</p> <p>3. Wykorzystanie potencjału sportu – wyścigów na żużlu – do promocji regionu;</p> <p>4. Rozwój gazoportu w Świnoujściu i związane z nim inwestycje w infrastrukturę</p>	<p>1. Hamowanie inwestycji przemysłowych i rozwoju powiatu przez duży odsetek obszarów chronionych („Natura 2000”);</p> <p>2. Peryferyjne położenie regionu gorzowskiego w stosunku do całego kraju, marginalizowanie interesów Gorzowa Wlkp. na szczeblu wojewódzkim – wyraźnie zaznaczony podział województwa na część północną i południową;</p> <p>3. Niewystarczające środki finansowe</p>

energetyczną;	<p>w budżetach jednostek samorządu terytorialnego na realizację zadań publicznych;</p> <p>4. Brak spójnej strategii komunikacyjnej dla całego województwa;</p> <p>5. Brak bazy Lotniczego Pogotowia Ratunkowego dla północnej części województwa lubuskiego;</p>
---------------	--

3.1.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu gorzowskiego ziemskiego i Gorzowa Wielkopolskiego – miasta na prawach powiatu

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<p>1. Inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja DK22 na odcinku z Kostrzyna nad Odrą do granicy województwa, wraz z podniesieniem jej statusu do drogi ekspresowej na odcinku Kostrzyn nad Odrą – węzeł z S3; • Modernizacja DK24 na odcinku ze Skwierzyny do granicy województwa wraz z podniesieniem jej statusu do drogi ekspresowej; • Budowa obwodnic miast: Gorzów Wlkp. (obwodnica północna – obwodnica wewnętrzna łącząca ul. Wyszyńskiego ulicą Kamienną z drogą S3), Strzelce Krajeńskie, Dobiegniew, Kostrzyn nad Odrą; • Budowa mostu przez Odrę w Kostrzynie nad Odrą; • Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 132 w granicach Miasta Gorzowa Wielkopolskiego (ul. Kostrzyńska); • Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 158 z przebudową wiaduktu w miejscowości Santok; 	<p>1. Promocja powiatu pod kątem walorów przyrodniczych w Polsce i poza jej granicami;</p> <p>2. Opracowanie planu działań rewitalizacyjnych dla obszarów śródmiejskich, przywrócenie ich funkcji usługowych i turystycznych;</p> <p>3. Akcentowanie roli Gorzowa Wlkp. jako regionalnego ośrodka wspierania biznesu;</p> <p>4. Wsparcie działań na rzecz utworzenia w Gorzowie Wlkp. samodzielnej szkoły wyższej (Akademia Gorzowska), o profilu wpisującym się w cele rozwojowe regionu;</p> <p>5. Włączenie w struktury wojewódzkich instytucji kultury Filharmonii Gorzowskiej;</p> <p>6. Edukacja społeczeństwa w zakresie ekologii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • racjonalne wykorzystanie wody i ochrony wód; • gospodarka ściekowa i segregacja odpadów (np. kampanie informacyjne); • zagrożenia powodowane przez azbest i wyroby azbestowe (zabezpieczenie, bezpieczne usuwanie i składowanie); • promocja szeroko rozumianego zdrowego trybu życia i profilaktyka medyczna; • inicjowanie działań promocyjnych

<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 160 na odcinku od Drezdenka do powstałej kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego; • Likwidacja tzw. „wąskich gardeł” na drogach powiatu; <p>2. Inwestycje w zakresie infrastruktury kolejowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizacja linii kolejowej nr 203 Tczew – Kietz na odcinku Krzyż – Gorzów Wielkopolski – Kostrzyn nad Odrą wraz z jej elektryfikacją remontem estakady; • modernizacja linii kolejowej nr 367 Gorzów Wlkp. – Zbąszynek, ułatwiającej połączenie z Zieloną Górą i podniesienie jej parametrów (prędkość 120 – 200 km/h); • przebudowa do standardu kolei dużych prędkości linii kolejowej nr 3 (E30) Warszawa – Poznań – Frankfurt nad Odrą i powiązanie jej z węzłem drogowym w Świebodzinie (skrzyżowanie autostrady A2 z drogą ekspresową S3); • modernizacja linii kolejowej nr 351 Poznań Główny – Szczecin Główny; • budowa nowej linii kolejowej dużych prędkości - Linia Zachodnia: Poznań - Gorzów Wlkp. - Szczecin; • dostosowanie infrastruktury kolejowej do wymagań systemu Park & Ride dla Gorzowa Wielkopolskiego. <p>3. Rozwój komunikacji publicznej na terenie miasta Gorzów Wlkp. i powiatu, z uwzględnieniem sieci tramwajowej w Gorzowie Wlkp.;</p> <p>4. Inwestycje w zakresie transportu wodnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa żeglowności dolnej Warty i Odry – rozbudowa infrastruktury, pogłębienie 	<p>w zakresie ochrony zdrowia (np. mobilne punkty wykonujące badania profilaktyczne);</p>
---	---

<p>koryta, osiągnięcie IV klasy żeglowności;</p> <ul style="list-style-type: none">• budowa portów żeglugi śródlądowej pasażerskiej i towarowej na Odrze, Warcie i Noteci – m.in. port rzeczny w Gorzowie Wielkopolskim.;• budowa przystani rzecznych w Skwierzynie;• adaptacja projektu „Łączą nas rzeki” – etap II – budowa zintegrowanego systemu turystyki wodnej w gminach Gorzów Wlkp., Kostrzyn nad Odrą, Witnica, Deszczno, Santok; <p>5. Inwestycje w zakresie ochrony przeciwpowodziowej:</p> <ul style="list-style-type: none">• Pogłębianie rzek, budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, ostróg oraz modernizacja urządzeń melioracyjnych; <p>6. Budowa i rozbudowa sieci wodociągowych oraz modernizacja istniejących już ujęć i urządzeń, z uwzględnieniem awaryjnego zaopatrzenia w wodę miejscowości już zwodociągowanych;</p> <p>7. Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej, wraz z systemem zbiorczego oczyszczania nieczystości;</p> <p>8. Zagospodarowanie odpadów (w tym szczególnie niebezpiecznych jak np. azbest) z uwzględnieniem odzysku surowców wtórnych i zastosowania nowych technologii, likwidacja tzw. „dzikich wysypisk”;</p> <p>9. Inwestycje w rozbudowę i modernizację infrastruktury energetycznej (sieć przesyłowa, itp.);</p> <p>10. Budowa bloku parowo – gazowego i biogazowego w gorzowskiej elektrociepłowni;</p> <p>11. Wykorzystanie zasobów energii odnawialnej i zagospodarowanie odpadów komunalnych;</p>	
--	--

<p>12. Wzbogacanie oferty turystycznej i towarzyszący temu zjawisku rozwój infrastruktury komunalnej (drogi, parkingi z zapleczem sanitarnym, baza noclegowa i gastronomiczna, organizacja kąpielisk, sanitariaty publiczne itd.);</p> <p>13. Stworzenie szlaku kajakowego na rzece Santoczna (połączenie siedmiu jezior);</p> <p>14. Budowa centrum sportowo – rekreacyjnego, rozwój infrastruktury turystycznej przy akwenach wodnych;</p> <p>15. Budowa lotniska w okolicach Gorzowa Wlkp. z przeznaczeniem sportowo - turystycznym i biznesowym;</p> <p>16. Tworzenie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności na obszarach wiejskich;</p> <p>17. Remont, modernizacja i zakup wyposażenia do szpitala powiatowego w Kostrzynie nad Odrą i wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., wraz ze stworzeniem bazy dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego;</p> <p>18. Poprawa warunków nauczania i wychowania w szkołach i przedszkolach, budowa żłobka w Gorzowie Wlkp.;</p> <p>19. Budowa zespołu szkół artystycznych w ramach Centrum Edukacji Artystycznej;</p> <p>20. Dostosowanie rolnictwa do potrzeb rynku energetycznego i przetwórczego, rozwój przetwórstwa i produkcji rybnej;</p>	
---	--

3.2 Powiat krośnieński

Powiat krośnieński należy do subregionów województwa lubuskiego graniczących bezpośrednio z Niemcami. W tym upatrywana jest szansa rozwojowa dla regionu, tym bardziej, że ma on stosunkowo dobrą dostępność komunikacyjną (zewnętrzną). Powiat posiada na swoim terenie złoża surowców naturalnych, istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego. W wydobywaniu węgla brunatnego i budowie elektrowni upatruje się szansy na rozwój, chociaż pojawiają się też głosy obaw o stan środowiska naturalnego i pogorszenia warunków bytowych społeczności lokalnej (sąsiedztwo kopalni i elektrowni, inwazyjna i degradująca teren metoda wydobywania). Do ważnych surowców powiatu zaliczono również drewno oraz zasoby wód geotermalnych, które jednak aktualnie nie są eksploatowane. Atutem powiatu w opinii uczestników jest stopniowo rozwijająca się strefa ekonomiczna w Gubinie, stanowiąca podstrefę Kostrzyńsko-Słubickiej SSE.

Fot. 2 - Warsztaty w Krośnie Odrzańskim

Do największych barier hamujących rozwój powiatu uczestnicy zaliczyli zagrożenie powodziowe ze strony Odry i Nysy Łużyckiej oraz wysokie bezrobocie o niekorzystnej strukturze. Zwracano uwagę na dużą skalę problemów społecznych, szczególnie wyraźnych na terenach po byłych PGR. Niekorzystną tendencją jest również duży odsetek osób pracujących w sferze budżetowej, która dominuje nad sektorem prywatnym. Zagadnieniami, które zdaniem uczestników nie pozwalają na dynamiczny rozwój powiatu jest niska gęstość zaludnienia, stanowiąca o ogromnych kosztach budowy, modernizacji i utrzymania

infrastruktury technicznej (kanalizacja, telekomunikacja, drogi powiatowe i gminne). Koszty tych inwestycji zdecydowanie przewyższają możliwości budżetowe poszczególnych JST subregionu, a jednocześnie wpływają na obniżenie atrakcyjności gospodarczej i standardów zamieszkiwania.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.2.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu krośnieńskiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie powiatu przy granicy z Niemcami, w niewielkiej odległości od Zielonej Góry, Poznania i Berlina; 2. Położenie umożliwiające aktywną współpracę transgraniczną; 3. Dobra komunikacja zewnętrzna siedziby powiatu z ośrodkami o znaczeniu międzynarodowym (Berlin), regionalnym (Zielona Góra) i subregionalnym (Słubice, Gubin); --- 4. Zasoby surowcowe powiatu – drewno, materiały wykorzystywane w budownictwie (m.in. żwir), węgiel brunatny, wody geotermalne; 5. Potencjał do produkcji energii odnawialnej (energia wiatrowa, biomasa – wykorzystanie lasów oraz łąk); --- 6. Funkcjonujące strefy aktywności gospodarczej na terenie powiatu (Gubin) jako pozytywny sygnał dla innych inwestorów; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystne tendencje demograficzne, starzenie się społeczeństwa oraz migracje ludności (w celach edukacyjnych i zarobkowych); 2. Mała liczba nowych miejsc pracy na terenie powiatu; 3. Niskie kwalifikacje zawodowe znacznej części ludności; 4. Duża część społeczności powiatu korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej; 5. Zjawisko dziedziczenia nieporadności życiowej, duży stopień zagrożenia wykluczeniem społecznym, niepodejmowanie pracy, niska motywacja do zmiany sposobu życia; 6. Roszczeniowa postawa znacznej części osób korzystających z pomocy społecznej; 7. Wysoka stopa bezrobocia, w tym wśród osób starszych (tzw. grupa 50+); 8. Koncentracja zatrudnienia głównie w sferze budżetowej (administracja publiczna, wojsko, edukacja, itp.); 9. Zdegradowane infrastrukturalnie i społecznie obszary byłych PGR; --- 10. Brak infrastruktury dla terenów

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

	<p>inwestycyjnych (dużo wolnych terenów, ale nieprzygotowanych - nieuzbrojonych);</p> <p>11. Bardzo słaba dostępność komunikacyjna znacznej części powiatu, zdegradowana infrastruktura drogowa (m.in. wskutek transportu drewna);</p> <p>12. Słaby dostęp do usług publicznych, głównie Internet, telekomunikacja, edukacja, usługi komunalne (np. kanalizacja), komunikacja publiczna (głównie na obszarach wiejskich);</p> <p>13. Niska gęstość zaludnienia podwyższająca koszty budowy infrastruktury i usług publicznych (komunikacja, sieć drogowa, infrastruktura komunalna);</p> <p>---</p> <p>14. Tereny zalewowe w dorzeczu Nysy Łużyckiej, Odry, Bobru i Lubszy;</p> <p>15. Zaniedbania w zakresie melioracji – zagrożenie powodziowe, zarastanie jezior;</p>
o znaczeniu drugorzędym	o znaczeniu drugorzędym
<p>1. Duży wskaźnik lesistości w powiecie – potencjał rozwoju gospodarczego (surowiec), a poprzez to bodziec do tworzenia nowych miejsc pracy;</p> <p>2. Wykorzystanie lasów w zakresie przetwórstwa i sprzedaży runa leśnego;</p> <p>---</p> <p>3. Duża powierzchnia cennych przyrodniczo obszarów chronionych na terenie powiatu – atut dla rozwoju turystyki i rekreacji, a także atrakcyjne warunki dla nowego osadnictwa;</p> <p>4. Atrakcja turystyczna w postaci rzek przepływających przez teren powiatu (Odra, Nysa Łużycka, Bóbr, Lubsza), dużej ilości jezior i lasów;</p> <p>5. Potencjał transportowy rzeki Odry;</p>	<p>1. Niezadowolająca współpraca mieszkańców powiatu i władz samorządowych na rzecz wspólnych działań;</p> <p>2. Mała liczba prężnie działających, pozyskujących środki zewnętrzne organizacji pozarządowych;</p> <p>3. Słabo wyedukowane społeczeństwo w zakresie funkcjonowania administracji publicznej;</p>

3.2.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse rozwojowe	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój społeczny i infrastrukturę techniczną; 2. Zainteresowanie społeczne usługami zdrowotnymi i odnowy biologicznej (np. SPA); 3. Coraz większe zainteresowanie społeczne w ramach osadnictwa na terenach atrakcyjnych przyrodniczo (szczególnie w przypadku osób zamożnych, w wieku emerytalnym); 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przepisy prawne utrudniające inwestowanie na obszarach chronionych, w tym Natura 2000 (duża część powierzchni powiatu); 2. Otwarcie rynku pracy w Niemczech od 1 maja 2011 roku; 3. Restrykcyjne wytyczne w zakresie pozyskiwania środków unijnych; 4. Regulacje prawne uniemożliwiające skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na zadania kanalizacyjne – niemożność osiągnięcia wskaźników przy małej gęstości zaludnienia; 5. Odkrywkowe metody wydobycia surowców zagrożeniem dla środowiska naturalnego oraz możliwość pogorszenia warunków życia społeczności lokalnej; 6. Przepisy prawne wyłączające spod kompetencji samorządu drogi leśne i zabudowania – brak dostępu do miejsc atrakcyjnych turystycznie (jeziora), utrudnienie znakowania turystycznych szlaków rowerowych, pieszych i konnych, brak wpływów z podatków od nieruchomości zagospodarowanych (tereny zakwalifikowane jako lasy); 7. Peryferyjne traktowanie Polski Zachodniej przez władze centralne; 8. Brak systemu rekompensat środków utraconych przez gminy z powodu ogromnej ilości terenów chronionych; 9. Niska dostępność do pasażerskich usług kolejowych oraz degradacja infrastruktury kolejowej;

	10. Często występujące sytuacje kryzysowe związane z powodzią – zły stan wałów przeciwpowodziowych, niepogłębianie koryt rzecznych, zły stan urządzeń melioracyjnych;
--	---

3.2.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu krośnieńskiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<p>1. Przebudowa i rozbudowa infrastruktury drogowej, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • DW138 na całej długości; • DW276 Krosno Odrzańskie – Świebodzin; • drogi powiatowej Krosno Odrzańskie – Świebodzin przez Bytnicę; • drogi powiatowej Krosno Odrzańskie – Dobrosułów – Pliszka, co da połączenie z DW 138 i węzłem na autostradzie A2; • budowa mostu na Odrze w miejscowości Połęcko, w ciągu DW138; • budowa obwodnicy Krosna Odrzańskiego wraz z mostem na DK 29; • budowa mostu Coshen – Żytowań; • budowa i modernizacje ciągów pieszych; • budowa ścieżek rowerowych w pasach dróg; <p>2. Wykorzystanie pokładów węgla brunatnego poprzez budowę kopalni odkrywkowej i elektrowni;</p> <p>3. Reaktywacja linii kolejowej Czerwieńsk – Guben w ruchu pasażerskim i uruchomienie połączenia Zielona Góra – Cottbus;</p> <p>4. Wykorzystanie potencjału transportowego rzeki Odry;</p> <p>5. Inwestycje w infrastrukturę przeciwpowodziową na głównych rzekach powiatu (Odrze, Nysie Łużyckiej, Bobrze, Lubszy) – odbudowa i umacnianie wałów</p>	<p>1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie działań na rzecz rozwoju regionu, kształtowanie tożsamości regionalnej;</p> <p>2. Promocja regionów turystycznych i wzrost ich dostępności dla potencjalnych odwiedzających – rozwiązania na skalę ogólnoregionalną;</p> <p>3. Polepszenie dostępu do usług publicznych mieszkańców mniejszych miejscowości;</p> <p>4. Programy aktywizujące osoby bezrobotne oraz zagrożone wykluczeniem społecznym;</p> <p>5. Powołanie Centrów Integracji Społecznej;</p> <p>6. Rozwój i promocja tradycji wiejskich;</p> <p>7. Uruchomienie systemu informacji gospodarczej – promocja stref gospodarczych na poziomie regionalnym;</p>

<p>przeciwpowodziowych, pogłębianie koryt rzecznych, modernizacje urządzeń melioracyjnych;</p> <p>6. Rozwój infrastruktury komunalnej – wodociągi i kanalizacja;</p> <p>7. Rozbudowa sieci teleinformatycznych i upowszechnienie dostępu do Internetu;</p> <p>8. Powiększanie terenów inwestycyjnych wraz z ich uzbrajaniem;</p> <p>9. Zwiększenie możliwości transportowych oferowanych przez komunikację publiczną;</p> <p>10. Wspieranie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego;</p>	
---	--

3.3 Powiat międzyrzecki

Uczestnicy warsztatów z terenu powiatu międzyrzeckiego upatrują swej szansy rozwojowej przede wszystkim w korzystnym położeniu geograficznym, pomiędzy obydwooma ośrodkami administracyjnymi województwa (Gorzów Wlkp., Zielona Góra). Dodatkowy atut niebawem stanowić będzie dobra dostępność komunikacyjna za sprawą autostrady A2 łączącej centralną i zachodnią część Polski oraz znacznie poprawiającą parametry komunikacji międzynarodowej (dostępność od strony zachodniej – Berlin), a także drogi ekspresowej S3 przecinającej z północy na południe zachodnią część kraju. W przypadku powiatu międzyrzeckiego szczególny, w porównaniu do pozostałych powiatów województwa, potencjał rozwojowy tkwi w turystyce, za sprawą Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego – unikatowego systemu umocnień wojskowych. Do silnych stron subregionu uczestnicy zaliczyli również występowanie surowców naturalnych (gaz ziemny, kruszywa), walory przyrodnicze oraz coraz większe zainteresowanie terenem pod kątem budownictwa mieszkaniowo-rezydencjalnego.

Fot. 3 - Warsztaty w Międzyrzeczu

Wśród słabych stron powiatu uczestnicy wymieniali przede wszystkim niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę komunalną (kanalizacja, wodociągi, sieć gazownicza) i telekomunikacyjną (szerokopasmowy Internet) oraz zdegradowaną infrastrukturę przeciwpowodziową. Poważną barierą rozwojową w opinii społeczności lokalnej jest także duża migracja ludzi młodych poza teren powiatu (w celach edukacyjnych i zarobkowych) oraz niskie kwalifikacje znacznej części mieszkańców. Negatywnie również oceniono zainteresowanie inwestorów terenami inwestycyjnymi w powiecie (ze względu na kryzys gospodarczy, niezadowolające przygotowanie terenów i ich słabą promocję). Pewną szansę na poprawę stanu w zakresie przygotowania i zainteresowania terenami inwestycyjnymi

w subregionie, uczestnicy upatrują w dokończeniu budowy autostrady A2. Zwracano także uwagę na duże problemy społeczne, szczególnie na terenach po byłych PGR.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.3.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu międzyrzeckiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<p>1. Korzystne położenie powiatu pod względem układu komunikacyjnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • droga ekspresowa S3, autostrada A2, w pobliżu planowanej drogi S11; • w centralnej części województwa, z relatywnie dobrym dojazdem do Zielonej Góry i do Gorzowa Wlkp.; • pomiędzy Poznaniem a Berlinem, w niedalekiej odległości od Wielkopolski; <p>2. Duże zagęszczenie i równomierne rozmieszczenie sieci drogowej;</p> <p>---</p> <p>3. Oryginalne, unikatowe walory turystyczne powiatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyste, dobrze zachowane środowisko naturalne; • Międzyrzecki Rejon Umocniony; • Zamek i Muzeum w Międzyrzeczu; • turystyka pielgrzymkowa – sanktuarium w Rokietnicy, trasa pielgrzymkowa Droga św. Jakuba – Camino Polaco; • duża liczba jezior na terenie powiatu; • duża liczba lasów, rezerwatów i parków krajobrazowych; • tradycje historyczne Międzyrzecza; <p>4. Korzystne warunki do rozwoju turystyki;</p> <p>5. Łatwy dostęp dla turystów zagranicznych;</p> <p>---</p>	<p>1. Zdegradowana infrastruktura kolejowa, niewykorzystane linie kolejowe w tym m.in. Skwierzyna – Rokietnica stanowiąca alternatywny dojazd z Gorzowa Wlkp. do Poznania;</p> <p>2. Słabo rozwinięta infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja, sieć gazownicza), przestarzałe technologicznie oczyszczalnie ścieków i stacje uzdatniania wody. Nierozwiązany problem zagospodarowania osadów pościelowych;</p> <p>3. Utrudniony dostęp do szerokopasmowego Internetu, w szczególności na terenach wiejskich;</p> <p>4. Zły stan infrastruktury melioracyjnej oraz wałów przeciwpowodziowych przy rzekach przepływających przez teren powiatu;</p> <p>5. Degradacja infrastruktury widoczna w szczególności na terenach byłych PGR;</p> <p>---</p> <p>6. Niekorzystne trendy demograficzne występujące w powiecie – niski przyrost naturalny, wysokie saldo migracji młodych mieszkańców powiatu do dużych ośrodków miejskich w kraju i za granicą;</p> <p>7. Wysoka stopa bezrobocia oraz niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców zamieszkujących tereny wiejskie;</p> <p>8. Nasilone zjawisko problemów społecznych</p>

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>6. Zasoby naturalne występujące na terenie powiatu – gaz ziemny, kruszywo;</p> <p>7. Korzystne warunki do rozwoju energetyki z wykorzystaniem źródeł energii odnawialnej – przede wszystkim elektrownie wiatrowe, biogaz;</p> <p>---</p> <p>8. Dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa ponadgimnazjalnego;</p> <p>9. Szeroka oferta kształcenia zawodowego w placówkach na terenie powiatu;</p> <p>10. Duże zasoby siły roboczej z wykształceniem zawodowym;</p> <p>---</p> <p>11. Atrakcyjne tereny pod budownictwo mieszkaniowo – rezydencjalne (duże zainteresowanie powiatem ze strony potencjalnych nowych mieszkańców);</p> <p>---</p> <p>12. Istnienie stref przemysłowych w Skwierzynie (SSE) i Międzyrzeczu;</p> <p>13. Zasoby wolnej ziemi o przeznaczeniu rolniczym;</p>	<p>na obszarach byłych PGR;</p> <p>---</p> <p>9. Słabo rozwinięty przemysł na terenie powiatu;</p> <p>10. Brak jednego, silnego inwestora (zakładu pracy), będącego gospodarczym motorem napędowym powiatu;</p> <p>11. Niski stopień zainteresowania terenami przemysłowymi oferowanymi przez powiat wśród inwestorów;</p> <p>12. Stagnacja w strefach przemysłowych na terenie powiatu – m.in. z powodu kryzysu gospodarczego;</p> <p>13. Niskie parametry techniczne i postępująca dekapitalizacja dróg;</p> <p>14. Znaczny odsetek zatrudnienia w usługach nierynkowych (administracja publiczna, służba zdrowia, opieka społeczna itp.);</p> <p>---</p> <p>15. Niedobór placówek wychowania przedszkolnego;</p> <p>16. Słaba, niedostatecznie wyposażona baza do nauki zawodowej;</p> <p>17. Brak środków na utrzymanie międzyrzeckiego muzeum;</p>
o znaczeniu drugorzędym	o znaczeniu drugorzędym
<p>1. Duża liczba małych i średnich przedsiębiorstw inwestujących na terenie powiatu;</p> <p>2. Bardzo dobrze rozwinięta sieć placówek opieki społecznej na terenie powiatu (duża liczba domów pomocy społecznej);</p> <p>3. Stacjonowanie na terenie powiatu elitarniej 17 Wielkopolskiej Brygady Zmechanizowanej (czynnik miastotwórczy);</p> <p>4. Specjalizacja produkcji rolnej – szparagi;</p> <p>5. Dobrze, sprawnie funkcjonujące służby powiatowe - policja, straż pożarna;</p>	<p>1. Brak spójnej, zintegrowanej koncepcji rozwoju turystyki na terenie powiatu;</p> <p>2. Niezadowolający stan techniczny wielu obiektów zabytkowych;</p> <p>3. Niedostateczna oferta kulturalna dla mieszkańców powiatu;</p> <p>---</p> <p>4. Niewykorzystany potencjał placówek medycznych z terenu powiatu – szpitala psychiatrycznego i szpitala powiatowego;</p> <p>5. Degradacja obiektu szpitalnego Międzyrzecz</p>

	<p>– Obrzyce;</p> <p>6. Zły stan techniczny budynku Komendy Powiatowej Policji;</p> <p>---</p> <p>7. Mała aktywność lokalnych organizacji pozarządowych;</p> <p>---</p> <p>8. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców, mała popularność postaw proekologicznych;</p> <p>9. Niedobór środków finansowych na kulturę i sport i niedostateczna promocja lokalnych twórców artystycznych;</p> <p>10. Utrudnienia dla osób niepełnosprawnych w dostępie do urzędów, sklepów, środków komunikacji itp.;</p>
--	--

3.3.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<p>1. Wykorzystanie potencjału położenia na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych do budowy centrum logistyczno – przeładunkowego;</p> <p>2. Rozwój tzw. turystyki tranzytowej, jednodniowej, z myślą o osobach przejeżdżających przez teren powiatu;</p> <p>3. Tradycje w produkcji spożywczo – przemysłowej i wytwarzania materiałów budowlanych – szansa na reaktywację na bazie infrastruktury upadłych zakładów pracy;</p>	<p>1. Utrudnienia w połączeniach komunikacyjnych powiatu z głównymi ośrodkami administracyjnymi województwa, w szczególności w zakresie transportu kolejowego;</p> <p>2. Dalsza marginalizacja obszarów wiejskich i pojawianie się coraz większych dysproporcji pomiędzy nimi a miastami;</p> <p>3. Konflikty na szczeblu samorządowym i brak współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w kwestiach kluczowych dla rozwoju powiatu;</p> <p>4. Niewystarczające w stosunku do potrzeb budżety powiatu i gmin wchodzących w jego skład;</p> <p>5. Restrykcyjne zasady przyznawania środków unijnych, dyskryminujące małe organizacje pozarządowe (zasada refundacji, wkład własny);</p>

	<p>6. Ograniczenia budżetowe - m.in. drogie i trudno dostępne kredyty, wzrost deficytu;</p> <p>7. Niekorzystne prognozy demograficzne;</p> <p>8. Zagrożenia związane z niedostosowaniem społecznym wśród młodzieży (m.in. nadużywanie alkoholu, narkomania);</p>
--	--

3.3.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu międzyrzeckiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<p>1. Inwestycje w infrastrukturę transportową:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obwodnica Skwierzyny, Międzyrzecza (druga nitka ze zjazdem na DW137) i Trzciela, oraz połączenie Skwierzyny z DK24; • budowa drugiego mostu na rzece Obrze w Międzyrzeczu; • modernizacja drogi powiatowej Trzciel – Pszczew; • budowa portu rzeczno-godolnego w Skwierzynie; • inwestycje w rewitalizację infrastruktury kolejowej (linie kolejowe, dworce itd.); • modernizacja przepraw mostowych <p>2. Inwestycje w infrastrukturę przeciwpowodziową – wały na rzece Warcie, regulacja Odry, zbiorniki retencyjne;</p> <p>3. Ratowanie zabytków dziedzictwa kulturowego oraz udostępnienie ich w jak najszerszym stopniu turystom (m.in. rewitalizacja zamku w Międzyrzeczu);</p> <p>4. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i noclegowej, m.in. budowa sieci ścieżek rowerowych;</p> <p>5. Powstanie drugiego parku przemysłowego, przygotowanie i uzbrojenie terenów dla inwestorów;</p> <p>6. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z likwidacją barier</p>	<p>1. Wypracowanie wspólnej, zintegrowanej wizji rozwoju turystyki i położenie większego nacisku na promocję turystyczną i gospodarczą regionu;</p> <p>2. Opracowanie i stworzenie lokalnej marki, wraz z promocją produktów regionalnych;</p> <p>3. Intensyfikacja wysiłków na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, szkolenia dla mieszkańców regionu i inne formy aktywizujące;</p>

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>architektonicznych;</p> <p>7. Budowa pełnowymiarowej sali gimnastycznej przy jednej ze szkół ponadgimnazjalnych powiatu;</p> <p>8. Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną;</p>	
---	--

3.4 Powiat nowosolski

Uczestnicy warsztatów w powiecie nowosolskim zwracali uwagę, iż rozwój subregionu powinien opierać się na przyciąganiu krajowych oraz zagranicznych inwestorów i tworzeniu nowych miejsc pracy. Służyć temu ma oferta inwestycyjna, na czele z Miejską Strefą Gospodarczą (i powstającym Parkiem Interior) oraz Specjalną Strefą Ekonomiczną w Nowej Soli, która jest jedną z wiodących SSE w województwie pod względem stopnia zagospodarowania. Bardzo ważnym atutem wskazywanym podczas warsztatów są również silne tradycje przemysłowe i przedsiębiorcze wśród społeczności lokalnej. Nie zanikły one mimo kryzysu gospodarczego, jaki subregion przechodził po zmianach ustrojowych i upadku wielu państwowych przedsiębiorstw. Dzięki temu udaje się obecnie stopniowo odtwarzać istotną rolę Nowej Soli jako ważnego ośrodka przemysłowego w regionie. Nie bez znaczenia w tym procesie jest bardzo dobra obsługa inwestorów lokujących swój kapitał na terenie miasta oraz samoorganizacja środowiska pracodawców i ich współpraca z władzami samorządowymi. Jako atut powiatu uczestnicy warsztatów wskazali również położenie i dostępność komunikacyjną – przy ważnych szlakach komunikacyjnych i w pobliżu granicy, ale jednocześnie nie na tyle blisko, aby zapowiadane otwarcie się rynków pracy w Niemczech stanowiło poważne zagrożenie odpływu młodej siły roboczej. Najbardziej prężnym ośrodkiem w regionie jest miasto Nowa Sól, tworząca wspólnie z Zieloną Górą i Sulechowem tzw. „Lubuskie Trójmiasto”.

Fot. 4 - Warsztaty w Nowej Soli

Wśród podstawowych problemów powiatu wymienia się wciąż wysoką stopę bezrobocia i szereg niekorzystnych zjawisk społecznych jej towarzyszących oraz niezadowalający stan techniczny infrastruktury (drogi – głównie powiatowe, linie kolejowe,

obiekty dziedzictwa kulturowego). Do istotnych barier rozwojowych powiatu należą również zagrożenia związane z wykluczeniem społecznym mieszkańców żyjących na terenach po byłych PGR. Nisko oceniono także dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, wynikające głównie z braku nowoczesnej bazy do kształcenia praktycznego zawodów, niskiej współpracy z sektorem gospodarczym w zakresie kreowania kierunków kształcenia oraz mentalności społecznej (przewaga kierunków ogólnokształcących nad zawodowymi w preferencjach ludzi młodych). Wadą wskazywaną przez uczestników jest także stan techniczny urządzeń przeciwpowodziowych na terenie powiatu, słabo rozwinięta oferta kulturalna (oraz braki w infrastrukturze obiektów kulturalnych) oraz niedostateczne wdrażanie w życie idei „Lubuskiego Trójmiasta”.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.4.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu nowosolskiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<p>1. Zewnętrzna dostępność komunikacyjna powiatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomiędzy ważnymi arteriami komunikacyjnymi – A2, A4, A18, S3; • przy magistrali kolejowej nr 273 Wrocław – Zielona Góra – Kostrzyn nad Odrą – Szczecin; • szlak wodny na Odrze (aktualnie niewykorzystany); • optymalna odległość do dużych ośrodków gospodarczych i naukowych (Wrocław, Poznań); • bliskość granicy (Brandenburgia) sprzyjająca wymianie doświadczeń i pozyskiwaniu inwestorów; <p>---</p> <p>2. Uzbrojone tereny inwestycyjne przygotowane do zagospodarowania;</p> <p>3. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Nowej Soli, strefa miejska (Park Interior);</p> <p>4. Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość w zakresie usług i handlu;</p>	<p>1. Problemy z zakresu polityki społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoka stopa bezrobocia; • niekorzystna struktura bezrobocia (bezrobocie długotrwałe); • degradacja pojęcia „rodziny” – patologie społeczne; • niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców, szczególnie na obszarach wiejskich; • niewystarczająca podaż odpowiednio wykwalifikowanych pracowników; <p>2. Zdegradowane obszary byłych PGR – brak zainteresowania ze strony inwestorów, a także brak pomysłów i środków na zagospodarowanie;</p> <p>3. Całkowita degradacja infrastruktury terenów byłych PGR – potrzeba kosztownych działań rewitalizacyjnych;</p> <p>4. Problem mentalności i stereotypu „ucznia po szkole zawodowej”;</p> <p>5. Odpływ młodych, wykształconych mieszkańców powiatu;</p>

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>5. Wysoki poziom obsługi inwestorów;</p> <p>6. Wysoka organizacja sektora pracodawców i dobra współpraca pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a biznesem;</p> <p>7. Istniejące porozumienie dla współpracy w ramach inicjatywy „Lubuskie Trójmiasto”;</p> <p>8. Wysoka dynamika rozwoju gospodarczego, stymulowana głównie przez Nową Sól;</p> <p>---</p> <p>9. Dobra dostępność do usług edukacyjnych na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym (różnorodność form kształcenia);</p> <p>10. Wysoki poziom nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych oraz placówkach kształcenia dorosłych;</p> <p>11. Bliskość ośrodka akademickiego i kulturalnego (Zielona Góra);</p> <p>12. Zasoby ludzkie z tradycjami przemysłowymi – niskie koszty pracy;</p> <p>---</p> <p>13. Walory turystyczne i przyrodnicze powiatu jako dobre uzupełnienie sektora przemysłu i usług – duża lesistość, dorzecze Odry, obszary Natura 2000, walory dziedzictwa kulturowego (np. Kożuchów, Bytom Odrzański, Siedlisko – zamki, układy urbanistyczne, kościoły, pałace);</p> <p>14. Odbudowa fauny i flory nadodrzańskiej – obszar atrakcyjny rekreacyjnie i przyrodniczo;</p> <p>---</p> <p>15. Wysoki poziom leczenia szpitalnego i specjalistycznego;</p> <p>16. Potencjał dla produkcji energii odnawialnej;</p> <p>17. Dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna – stosunkowo dobrze rozbudowany system kanalizacji na terenach miejskich i w ich bezpośrednim sąsiedztwie;</p>	<p>---</p> <p>6. Brak zintegrowanej promocji subregionu wraz z pozostałymi obszarami o dużym potencjale turystycznym;</p> <p>7. Brak sezonowej oferty turystyczno – rekreacyjnej;</p> <p>8. Słabo rozwinięta baza rekreacyjna, sportowa i kulturalna;</p> <p>9. Niewystarczająca promocja cennych obiektów kultury i dziedzictwa narodowego (m.in. zabytki Kożuchowa, Bytomia Odrzańskiego, Siedliska);</p> <p>10. Niezadowalający stan techniczny obiektów dziedzictwa kulturowego i niewystarczający stopień ich udostępnienia;</p> <p>---</p> <p>11. Brak odpowiedniej bazy i sprzętu do efektywnej nauki zawodu;</p> <p>12. Szkolnictwo zawodowe oderwane od potrzeb lokalnego przemysłu;</p> <p>---</p> <p>13. Brak alternatywnej przeprawy przez Odrę w Bytomiu Odrzańskim;</p> <p>14. Zły stan zabezpieczeń przeciwpowodziowych, niska ich przepustowość, zaniedbania w modernizacji urządzeń melioracyjnych;</p> <p>15. Niezadowalający stan techniczny dróg, w szczególności powiatowych;</p> <p>16. Zły stan techniczny linii kolejowych;</p> <p>17. Słabe powiązanie komunikacyjne „Lubuskiego Trójmiasta”;</p> <p>18. Niewykorzystanie zasobów energii odnawialnej;</p> <p>19. Niewystarczająca aktywność jednostek samorządu terytorialnego w zakresie rozwijania idei „Lubuskiego Trójmiasta”;</p>
o znaczeniu drugorzędym	o znaczeniu drugorzędym

<ol style="list-style-type: none"> 1. Występujące pokłady soli na terenie powiatu – możliwość wykorzystania m.in. w zakresie lokalizowania nieprzepuszczalnych zbiorników podziemnych; 2. Wzgórza Dalkowskie i ich potencjał do wykorzystania w narciarstwie biegowym, nordic walking, trasy rowerowe, MotoCross; 3. Linia kolejowa Nowa Sól – Wolsztyn, gdzie znajduje się jedyna w Europie czynna parowozownia z planowym ruchem parowozów; 4. Duże zasoby leśne – dostęp do surowca przemysłowego; 5. Funkcjonowanie Nowosolskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku – możliwość kształcenia ustawicznego ludzi starszych oraz zagospodarowania ich czasu wolnego; 6. Aktywność instytucji pozarządowych; 7. Korzystne położenie powiatu względem portu lotniczego w Babimoście; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słabo rozwinięte rolnictwo ekologiczne, będące alternatywą dla tradycyjnego rolnictwa; 2. Brak przetwórstwa rolno – spożywczego (mleczarnie, masarnie); 3. Ziemie o słabej klasie bonitacyjnej; 4. Dominacja Zielonej Góry – zagrożenie bycia „sypialnią” dla miasta; 5. Niska aktywność wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego; 6. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców; 7. Niewystarczająco rozwinięty system gospodarki odpadami na terenie powiatu; 8. Niewystarczająca baza noclegowa na terenie powiatu; 9. Słabe wyniki egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w odniesieniu do średniej wojewódzkiej;
---	---

3.4.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zainteresowanie regionem ze strony inwestorów zewnętrznych; 2. Możliwość realizacji zadań lokalnych przy wsparciu środków zewnętrznych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmieniające się warunki klimatyczne – często występujące zjawiska powodziowe; 2. Przepisy ochrony środowiska utrudniające rozwój stref inwestycyjnych; 3. Peryferyjne traktowanie Polski Zachodniej przez władze centralne – brak programu rozwoju analogicznego do instrumentu dla Polski Wschodniej;

3.4.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu nowosolskiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania aktywizacyjne „Lubuskiego Trójmiasta”;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<ul style="list-style-type: none">• ukończenie budowy drogi szybkiego ruchu S3;• budowa obwodnicy Nowej Soli (połączenie DW 315 z S3);• budowa obwodnicy Kożuchowa;• budowa obwodnicy Nowego Miasteczka w ciągu drogi S3;• budowa obwodnicy Przyborowa;• budowa mostu na Odrze w Bytomiu Odrzańskim;• modernizacja drogi powiatowej Kolsko – Uście;• utwardzenie drogi powiatowej Ługi – Książ Śląski;• poprawa stanu pozostałych dróg gminnych i powiatowych; <ol style="list-style-type: none">2. Uruchomienie szybkiej kolei miejskiej relacji Nowa Sól – Zielona Góra – Sulechów;3. Modernizacja tras kolejowych, w tym przede wszystkim linii nr 273 Wrocław – Zielona Góra – Kostrzyn nad Odrą – Szczecin (tzw. „nadodrzancka”);4. Odbudowa i eksploatacja linii kolejowej Nowa Sól – Wolsztyn dla celów turystyki kolejowej, drezynowej i rowerowo – drezynowej;5. Inwestycje w zakresie ochrony przeciwpowodziowej:<ul style="list-style-type: none">• dokończenie modernizacji ciągu wałów przeciwpowodziowych na rzece Odrze i jej dopływach;• budowa przepompowni stanów wysokich wód przy ujściu rzeki Czarna Struga do Odry;• pogłębienie koryta rzeki Odry;• kompleksowa melioracja obszaru powiatu;6. Rozbudowa i dalsze uzbrajanie Nowosolskiej Strefy Przemysłowej wraz z powstaniem	<ol style="list-style-type: none">2. Zacieśnienie współpracy samorządów powiatu z organizacjami pozarządowymi;3. Poprawa funkcjonowania komunikacji zbiorowej, w szczególności na osi tereny wiejskie powiatu – ośrodki miejskie;4. Promocja walorów turystycznych i gospodarczych powiatu nowosolskiego;5. Reorganizacja szkolnictwa ponadgimnazjalnego – dostosowanie programu kształcenia do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców;6. Nacisk na rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego;7. Działania miękkie w sferze polityki społecznej:<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie świadomości rodziców w zakresie kształcenia dzieci;• ułatwienie dostępu do poradnictwa psychologicznego i prawnego;• aktywizacja osób korzystających z pomocy społecznej;• organizacja cyklu darmowych szkoleń podnoszących kompetencje społeczne i zawodowe;8. Powołanie Agencji Rozwoju Ziemi Nowosolskiej, realizacja projektów podnoszących wartość kapitału ludzkiego;
--	---

<p>Parku Naukowo – Technologicznego „Interior”;</p> <ol style="list-style-type: none">7. Rozbudowa portów w Nowej Soli i Bytomiu Odrzańskim, a także budowa przystani w Siedlisku, Cigacicach, na zakolu Starej Odry;8. Wykorzystanie Odry do celów transportowych i turystycznych;9. Wzrost stopnia wykorzystania źródeł energii odnawialnej;10. Budowa zaplecza kulturalnego i rekreacyjnego w Nowej Soli (basen, hala sportowa, rozbudowa Nowosolskiego Domu Kultury);11. Budowa toru saneczkowego w Bobrownikach (Bukowa Góra);12. Rozbudowa sieci szerokopasmowego Internetu;13. Rewitalizacja obszarów zajmowanych dotychczas przez upadłe zakłady przemysłowe;14. Budowa biogazowni w Niedoradzu;15. Doprowadzenie wód do I klasy czystości;	
---	--

3.5 Powiat słubicki

Na terenie powiatu słubickiego zbiegają się jedne z ważniejszych w skali europejskiej szlaków komunikacyjnych – autostrada A2, mająca docelowo połączyć wschodnią i zachodnią granicę Polski oraz linia kolejowa, która już teraz umożliwia dojazd ze wschodniej Europy do Niemiec i dalej na zachód. Dostępność komunikacyjna została zatem uznana przez uczestników warsztatów za największy atut powiatu, zwłaszcza że w połączeniu z niedaleką odległością subregionu i samych Słubic od Niemiec stwarza ona dobre warunki rozwojowe. Kolejnym plusem wynikającym z położenia miasta i powiatu jest fakt sąsiedztwa z Frankfurtem nad Odrą, co ma wpływ np. na rozwój handlu i zwiększenie dostępności do placówek edukacyjnych. Potencjał płynący z sąsiedztwa dostrzegają także uczestnicy warsztatów, wskazując potrzebę zacieśniania współpracy na wielu polach, jako jedno z kluczowych zadań. Wśród istotnych atutów powiatu wskazano także funkcjonowanie terenów inwestycyjnych objętych Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz innych stref aktywności gospodarczej. Wskazywano na bardzo ważną rolę handlu przygranicznego na terenie powiatu (głównie w Słubicach), a także na funkcjonowanie szkoły wyższej (choć zwracano również uwagę na niekorzystną z punktu widzenia rozwoju powiatu strukturę kierunków kształcenia – wyłącznie humanistyczne).

Fot. 5 - Warsztaty w Słubicach

Słabe strony powiatu nie wyróżniają się szczególnie na tle województwa – w ocenie uczestników warsztatów stanowią je przede wszystkim zdekapitalizowana infrastruktura komunalna i transportowa (także niezadowalający stopień funkcjonowania transportu

publicznego), wysoka stopa bezrobocia i zagrożenie powodziewe ze strony stanowiącej zachodnią granicę powiatu Odry. Są one, poza niewątpliwym pogorszeniem standardu życia mieszkańców subregionu, także jego negatywną reklamą – czynnikiem zniechęcającym inwestorów do lokalizowania przedsiębiorstw na ziemi słubickiej. Wokół tych obszarów problemowych winny zatem skupiać się podstawowe działania inwestycyjne. Ponadto wskazywano na istotne problemy związane z niekorzystnymi zjawiskami społecznymi na obszarach po byłych PGR oraz niedostosowanie kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.5.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu słubickiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<p>1. Korzystne położenie geograficzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy granicy z Niemcami; • na tranzytowym szlaku komunikacyjnym (drogowym i kolejowym) – autostrada A2, linia kolejowa nr 3 Frankfurt nad Odrą – Poznań – Warszawa; <p>2. Dobra dostępność komunikacyjna powiatu, szczególnie z terenu Niemiec;</p> <p>3. Niewielkie oddalenie od aglomeracji berlińskiej;</p> <p>4. Mała odległość od berlińskiego portu lotniczego, a także dobry dojazd pomiędzy lotniskiem i powiatem;</p> <p>5. Zadowalająca gęstość dróg na terenie powiatu;</p> <p>---</p> <p>6. Rzeka Odra i jej potencjał w zakresie turystyki, transportu i promocji regionu;</p> <p>7. Duży wskaźnik lesistości powiatu oraz tereny chronione „Natura 2000” – możliwość wykorzystania turystycznego;</p> <p>---</p>	<p>1. Niezadowalający stan techniczny infrastruktury drogowej na terenie całego powiatu;</p> <p>2. Niezadowalający stopień funkcjonowania komunikacji publicznej na terenie powiatu, gorsza dostępność komunikacyjna obszarów wiejskich;</p> <p>---</p> <p>3. Wysoka stopa bezrobocia i brak miejsc pracy, dotkliwy szczególnie na obszarach wiejskich;</p> <p>4. Niedostosowanie profili kształcenia w placówkach oświatowych na terenie powiatu do aktualnego zapotrzebowania zgłaszanego przez rynek pracy;</p> <p>5. Zauważalne zjawisko migracji młodzieży z terenu powiatu do większych ośrodków miejskich (także za granicą) w poszukiwaniu pracy;</p> <p>---</p> <p>6. Duże ryzyko powodziewe wynikające m.in. ze złego stanu infrastruktury melioracyjnej i zabezpieczeń przeciwpowodziowych;</p>

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>8. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Słubicach oraz pozostałe tereny inwestycyjne dostępne na terenie powiatu;</p> <p>9. Dobrze rozwinięty handel przygraniczny;</p> <p>10. Szeroko zakrojona współpraca międzynarodowa (partnerstwo z Frankfurtem nad Odrą, współpraca z Brandenburgią i Berlinem);</p> <p>---</p> <p>11. Dobrze rozwinięta sieć szkół ponadgimnazjalnych, a także posiadanie w granicach powiatu szkoły wyższej;</p> <p>12. Dostęp do uczelni wyższej we Frankfurcie nad Odrą;</p>	<p>7. Niewydolność tzw. „kanalizacji burzowej” – ryzyko podtopień w związku z ulewami;</p> <p>8. Niewystarczający stopień rozwoju infrastruktury komunalnej, głównie sieci kanalizacyjnej;</p> <p>---</p> <p>9. Zanikające rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze na terenie powiatu;</p> <p>10. Zdegradowana infrastruktura byłych PGR;</p> <p>11. Nasilenie problemów społecznych na terenach byłych PGR – m.in. bierność w poszukiwaniu pracy, niechęć w jej podejmowaniu;</p>
o znaczeniu drugorzędym	o znaczeniu drugorzędym
<p>1. Duży potencjał zasobów ludzkich w postaci młodych mieszkańców regionu;</p> <p>2. Tradycje regionalne, kulinarne i historyczne regionu jako baza do stworzenia produktu turystycznego;</p>	<p>1. Słabo zakrojona współpraca jednostek samorządu terytorialnego z partnerami gospodarczymi i społecznymi na rzecz prorozwojowych inicjatyw;</p> <p>2. Brak strategii promocyjnej powiatu;</p> <p>3. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców;</p> <p>4. Niedobory w zakresie mieszkaniowego budownictwa komunalnego;</p> <p>5. Słaba oferta kulturalna dla mieszkańców powiatu i utrudniony dostęp do placówek kultury, w szczególności na terenach wiejskich;</p> <p>6. Niewystarczający system informacji gospodarczej dla przedsiębiorców, inwestorów, itp.;</p> <p>7. Brak jasno zdefiniowanej tożsamości regionalnej;</p> <p>8. Brak bogactw naturalnych na terenie powiatu, za wyjątkiem drewna i żwiru;</p>

3.5.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dalszy rozwój Słubic jako ośrodka handlowego; 2. Współpraca transgraniczna, inicjatywy prorozwojowe podejmowane wspólnie z partnerami z terenu Niemiec; 3. Wykorzystanie zasobów energii odnawialnej (wiatr, woda); 4. Dolina Środkowej Odry – międzynarodowy projekt turystyczny; 5. Wykorzystanie turystyczne Ilanki i Pliszki – dopływów Odry, a także nacisk na rozwój turystyki wodnej; 6. Rozwój transportu intermodalnego z wykorzystaniem przygranicznego położenia do powstania centrum przeładunkowego; 7. Przeprofilowanie kształcenia – współpraca z zakładami przemysłowymi, inwestorami itp.; 8. Rewitalizacja obszarów przemysłowych i byłych terenów PGR; 9. Inwestycje w lokalne oczyszczalnie ścieków – poprawa dostępności do sieci kanalizacyjnej i stanu środowiska naturalnego; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powodzie i ich cykliczność – zagrożenie dla mienia mieszkańców, a także poważny uszczerbek wizerunkowy powiatu w kontekście pozyskiwania inwestorów; 2. Pogarszający się dostęp do leczenia specjalistycznego, głównie na obszarach wiejskich, niepokojąco rosnąca średnia wieku lekarzy pierwszego kontaktu; 3. Duży udział obszarów chronionych w ogólnej powierzchni powiatu blokujących rozwój inwestycji; 4. Zagrożenie zanieczyszczenia środowiska spowodowane nieuregulowaną kwestią gospodarki odpadami (w tym azbestem);

3.5.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu słubickiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zabezpieczenie przed powodzią terenu całego powiatu, uregulowanie rzeki Odry i mniejszych rzek z terenu całego powiatu, a także modernizacja wałów przeciwpowodziowych i urządzeń melioracyjnych, doposażenie w sprzęt przeciwpowodziowy jednostek PSP i OSP; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności mieszkańców powiatu do usług medycznych; 2. Promocja turystyczna i gospodarcza regionu – m.in. w zakresie lokalnych twórców, tworzenia przeglądów, organizacji targów, itp.; 3. Udostępnienie obiektów dziedzictwa

<p>2. Inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej:</p> <ul style="list-style-type: none">• modernizacja dróg lokalnych obsługujących ruch transgraniczny;• stworzenie połączenia drogowego Słubice – Gubin poprzez budowę mostu w miejscowości Urad;• budowa połączenia drogowo – mostowego z Niemcami w Górzycy;• modernizacja linii kolejowej nr 273 Wrocław – Zielona Góra – Kostrzyn nad Odrą – Szczecin;• budowa obwodnicy Rzepina;• modernizacja dróg dojazdowych do węzła autostrady A2 w Rzepinie; <p>3. Wykorzystanie potencjału transportowego rzeki Odry – inwestycje w budowę portu;</p> <p>4. Wykorzystanie potencjału płynącego ze źródeł energii odnawialnej dostępnych na terenie powiatu;</p> <p>5. Zagospodarowanie posiadanych walorów przyrodniczych (rzek, jezior, lasów) w celach turystycznych;</p> <p>6. Modernizacja szlaków turystycznych (odnowienie znakowania, budowa infrastruktury towarzyszącej itp.);</p> <p>7. Budowa ścieżek rowerowych;</p> <p>8. Rozwój infrastruktury komunalnej, w szczególności na terenach wiejskich powiatu (kanalizacja, sieć gazownicza);</p> <p>9. Rozbudowa bazy medycznej na terenie powiatu (modernizacja i doposażenie szpitala, utworzenie Centrum Ratownictwa);</p> <p>10. Doskonalenie bazy edukacyjnej na terenie powiatu (m.in. wyposażenie szkół);</p>	<p>kulturowego oraz obszarów cennych przyrodniczo na potrzeby rozwoju turystyki i rekreacji;</p> <p>4. Działania w kierunku przeprofilowania kształcenia wyższego zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy;</p>
---	---

3.6 Powiat strzelecko – drezdenecki

Powiat strzelecko – drezdenecki jest najbardziej na północny-wschód wysuniętym subregionem województwa lubuskiego. W ocenie uczestników warsztatów zasadniczą korzyścią takiego położenia jest zapewnienie dostępu do atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo terenów obfitujących w lasy i jeziora. Wśród atrakcyjnych walorów turystycznych, którymi dysponuje powiat, najczęściej wymieniano rzeki Noteć i Drawę (wraz z wykorzystywaniem ich w turystyce kajakowej), jeziora (żeglarstwo), Drawieński Park Narodowy, a także dużą liczbę obiektów dziedzictwa historycznego i kulturowego. Z atutami tymi powiązane są dobrze rozwinięte usługi okołoturystyczne (organizacja spływów kajakowych, żeglarstwo, itp.). Stosunkowo nową szansą otwierającą się przed powiatem jest rozpoczęcie wydobywania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego (Drezdenko), co może mieć swoje przełożenie m.in. na stworzenie nowych miejsc pracy. Reprezentanci lokalnej społeczności za silną stroną powiatu uznali także dobrze rozwinięty przemysł drzewny i metalowy oraz silną pozycję rzemiosła. Jako atut subregionu wymieniano również położenie przy DK22, łączącej Berlin z Trójmiastem oraz Obwodem Kaliningradzkim oraz linii kolejowej przechodzącej przez teren powiatu. Za istotną cechą powiatu uznano wydarzenia sportowe i kulturalne o charakterze ponadregionalnym, jego wielokulturowość i bogate tradycje, m.in. watra łemkowska w Ługach (gmina Dobiegniew).

Fot. 6 - Warsztaty w Strzelcach Krajeńskich

Uczestnicy warsztatów za największą barierę rozwojową subregionu uznali niskie zainteresowanie ze strony potencjalnych inwestorów, będące po części pokłosiem braku spójnej, zintegrowanej oferty turystycznej (także w rozumieniu oferty dla inwestorów z tej branży) i gospodarczej oraz brakiem odpowiednio przygotowanych i skomunikowanych terenów inwestycyjnych. W opinii uczestników warsztatów równie ważnym obszarem problemowym są kwestie związane z polityką społeczną – głównie w zakresie utrzymującego się wysokiego bezrobocia. Nasilenie negatywnych zjawisk związanych z trudnością w znalezieniu pracy nasila się na terenach funkcjonujących niegdyś jako Państwowe Gospodarstwa Rolne.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.6.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu strzelecko - drezdeneckiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<p>1. Rozwinięta sieć dróg i linii kolejowych, położenie powiatu przy trasach magistralnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • DK 22 – tranzyt z Niemiec w kierunku Gdańska i Obwodu Kaliningradzkiego; • linia kolejowa nr 351 Poznań Gł. – Szczecin Gł.; • linia kolejowa nr 203 Tczew – Piła – Gorzów Wlkp. – Kietz; • duże zagęszczenie dróg wojewódzkich; <p>---</p> <p>2. Atrakcyjne walory turystyczne i przyrodnicze powiatu, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rzeka Noteć jako duży potencjał turystyczny i transportowy (połączenie dorzecza Odry i Wisły); • kajakowy szlak wodny rzek Noteć i Drawa o długości ponad 35 km; • duża ilość jezior na terenie powiatu; • wysoki wskaźnik lesistości powiatu; • obiekty dziedzictwa kulturowego (mury obronne w Strzelcach Kraj., obiekty 	<p>1. Zły stan techniczny dróg wszystkich kategorii na terenie powiatu;</p> <p>2. Brak obwodnic głównych miast powiatu (Strzelce Kraj., Drezdenko, Dobiegniew);</p> <p>3. Pogarszająca się dostępność do komunikacji publicznej, w szczególności na terenach wiejskich;</p> <p>4. Niewystarczająca oferta w zakresie transportu kolejowego na terenie powiatu;</p> <p>---</p> <p>5. Brak oferty inwestycyjnej (strefy ekonomiczne, tereny aktywności gospodarczej, itp.);</p> <p>6. Utrudnienia w pozyskiwaniu i obsłudze inwestorów związane z nieznaną języków obcych (niemiecki);</p> <p>---</p> <p>7. Kwestie problemowe z zakresu polityki społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • duże bezrobocie, w szczególności na terenach byłych PGR, a także niekorzystna jego struktura;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>sakralne, zabytkowa elektrownia wodna w Kamiennej, muzea, pałace itp.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie kulturowe – znaczny odsetek ludności łemkowskiej z poczuciem własnej odrębności i kultury (m.in. watra łemkowska w Ługach); • Drawieński Park Narodowy; <p>3. Rozwinięte usługi okołoturystyczne (spływy kajakowe, żeglarstwo, itp.);</p> <p>4. Dobrze rozwinięta oferta sportowa – międzynarodowe zawody piłkarskie, kolarskie, lotnicze, motorowe;</p> <p>---</p> <p>5. Występowanie złóż ropy naftowej i gazu (zaawansowana budowa kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego realizowana przez PGNiG w Drezdenku), żwirów i piasków;</p> <p>6. Dobrze rozwinięty przemysł drzewny i metalowy;</p> <p>7. Silnie rozwinięte rzemiosło – kształcenie młodych pokoleń w tej dziedzinie;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko wykluczenia społecznego na terenach byłych PGR; • bardzo wysoki odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej; <p>8. Niedostosowany do potrzeb zgłaszanych przez rynek pracy profil kształcenia w placówkach edukacyjnych na terenie powiatu;</p> <p>9. Emigracja zarobkowa i w celach edukacyjnych;</p> <p>---</p> <p>10. Niedostateczny rozwój infrastruktury sieciowej na terenie powiatu (przede wszystkim kanalizacji na obszarach wiejskich);</p>
<p>o znaczeniu drugorzędym</p>	<p>o znaczeniu drugorzędym</p>
<p>1. Warunki naturalne i klimatyczne do rozwoju rolnictwa, a także specjalizacja produkcji rolnej;</p> <p>2. Dobrze rozwinięte doradztwo rolnicze;</p> <p>3. Relatywnie wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego;</p> <p>4. Współpraca międzynarodowa;</p> <p>5. Szeroka oferta szkół ponadgimnazjalnych a także dostępność oferty edukacyjnej dla dorosłych;</p> <p>6. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy – wysoki poziom kształcenia;</p> <p>7. Dobrze funkcjonujący, odpowiednio wyposażony szpital w Drezdenku;</p>	<p>1. Niski stopień wykorzystania źródeł energii odnawialnej;</p> <p>2. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu;</p> <p>3. Słabo rozwinięte rolnictwo ekologiczne;</p> <p>4. Niewystarczająca oferta kulturalna o zasięgu ponadregionalnym, krajowym i międzynarodowym;</p> <p>5. Niski poziom profilaktyki medycznej i utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych;</p>

3.6.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Moda na aktywne spędzanie wolnego czasu – żeglarstwo, kajakarstwo, wędrówki piesze i konne, rowery, itp.; 2. Coraz większa waga przywiązywana do inwestycji z zakresu ochrony środowiska i energii odnawialnej; 3. Intensyfikacja poszukiwań złóż surowców energetycznych na terenie kraju; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zagrożenie powodziowe powiatu ze strony Warty i Noteci; 2. Problem z uzyskaniem wsparcia na infrastrukturę sieciową (głównie kanalizację) na terenach wiejskich; 3. Mniejsze znaczenie (druga kolejność utrzymania) arterii komunikacyjnych powiatu w skali wojewódzkiej i krajowej (np. DK22 na rzecz A2, linii kolejowej Kostrzyn – Krzyż na rzecz Poznań – Frankfurt /O.); 4. Bardzo wysoka średnia wieku lekarzy rodzinnych i coraz mniejsza ich liczba – zjawisko widoczne w szczególności na obszarach wiejskich i w małych miastach; 5. Małe zainteresowanie inwestorów powiatem;

3.6.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu strzelecko - drezdeneckiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacje i budowy szlaków komunikacyjnych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • remont DK22 na odcinku Kostrzyn nad Odrą – granica województwa; • budowa obwodnic Strzelec Krajeńskich, Dobiegniewa i Drezdenka; • modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej nr 203 na odc. Kostrzyn – Gorzów Wlkp. – Krzyż; 2. Rozwój kanalizacji na obszarach wiejskich; 3. Projekty w zakresie lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków; 4. Pogłębienie rzeki Noteć, budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Większy nacisk na promocję turystyczną i gospodarczą regionu, w tym opracowanie odpowiednich ofert dla przedsiębiorców i inwestorów; 2. Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu, powołanie Centrum Edukacji Ekologicznej w Dobiegniewie; 3. Walka z bezrobociem i dostosowanie profilu edukacji młodzieży do zapotrzebowania zgłaszanego przez rynek pracy;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<ol style="list-style-type: none">5. Wzrost wykorzystania możliwości płynących ze źródeł energii odnawialnej;6. Inwestycje w rozbudowę infrastruktury turystycznej;7. Inwestycje z zakresu usług sportowo – rekreacyjnych (Centrum Sportowo – Rekreacyjne);	
---	--

3.7 Powiat sulęciński

W opiniach uczestników warsztatów atutem powiatu sulęcińskiego jest położenie komunikacyjne przy ważnych szlakach transportowo-komunikacyjnych: autostrada A2, droga ekspresowa S3 oraz DK22. Drugorzędne, choć niemałe znaczenie ma według respondentów również zlokalizowanie na terenie powiatu poligonu wojskowego wykorzystywanego do ćwiczeń przez siły NATO. Fakt ten uznano za czynnik promujący miasto i subregion w świecie oraz przyczyniający się do rozwoju usług turystycznych i handlowych w całym subregionie. Uwagę zwraca również bardzo dobrze wyposażony i funkcjonujący szpital powiatowy. Dodatkowo powiat sulęciński wyróżnia się na tle województwa bardzo dobrymi warunkami do uprawiania czynnej turystyki – zwłaszcza w zakresie turystyki rowerowej. Długość ścieżek rowerowych w powiecie sprawia, że Sulęcín i okolice nazywane są „rowerową stolicą Polski”. Walory turystyczne uzupełnia przyroda – duża liczba jezior, wysoki wskaźnik lesistości i Park Narodowy Ujście Warty.

Za podstawowe słabe strony powiatu uznano położenie w peryferyjnym obszarze kraju w stosunku do najbardziej rozwiniętych obszarów Polski, niską dostępność komunikacyjną do niektórych obszarów subregionu oraz wynikający z niej niski stopień zainteresowania inwestorów powiatem. W tak określonych negatywnych czynnikach hamujących rozwój przejawia się obawa respondentów przed dalszym marginalizowaniem subregionu. Ponadto do słabych stron zaliczono również zdekapitalizowaną i przestarzałą bazę kształcenia zawodowego, odpływ młodych mieszkańców powiatu do większych ośrodków miejskich, a także bariery w wykorzystaniu atutów turystycznych: niski standard bazy noclegowej, mała liczba obiektów noclegowych, brak produktu regionalnego oraz sprecyzowanej wizji rozwoju turystyki w powiecie.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.7.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu sulęcińskiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
1. Położenie powiatu na tranzytowych szlakach wschód – zachód (autostrada A2, linia kolejowa nr 3 Warszawa – Poznań – Frankfurt /O.), co przekłada się na dobrą dostępność komunikacyjną powiatu; 2. Przygraniczne położenie, pomiędzy aglomeracjami: berlińską, poznańską i szczecińską; ---	1. Brak obwodnic głównych miast powiatu; 2. Zdegradowana infrastruktura kolejowa; 3. Niewystarczający stopień rozwoju komunikacji publicznej i niska dostępność komunikacyjna niektórych obszarów subregionu; --- 4. Brak zaplecza inwestycyjnego do przyciągania inwestorów (nieuzbrojone

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>3. Walory turystyczno – przyrodniczo – krajobrazowe powiatu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Park Narodowy Ujście Warty; • duża liczba jezior; • wysoki wskaźnik lesistości; <p>4. Dobre warunki naturalne do rozwoju turystyki krajoznawczej i rowerowej (ponad 300 km ścieżek rowerowych – „rowerowa stolica Polski”);</p>	<p>tereny inwestycyjne), a w efekcie niski stopień zainteresowania powiatem z ich strony;</p> <p>5. Niski stopień rozwoju przedsiębiorczości;</p> <p>6. Odpływ zdolnej, kształcącej się młodzieży do dużych ośrodków aglomeracyjnych i za granicę;</p> <p>7. Nieodpowiadająca rzeczywistym potrzebom baza techniczna placówek edukacyjnych, przede wszystkim w zakresie nowoczesnego sprzętu do kształcenia zawodowego;</p> <p>---</p> <p>8. Zły stan infrastruktury turystycznej – niski standard, brak inwestycji, mała liczba obiektów bazy turystycznej;</p> <p>9. Niewystarczająca marka produktu turystycznego powiatu, jakim jest turystyka rowerowa;</p> <p>---</p> <p>10. Wieloletnie zaniedbania w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej i melioracyjnej;</p>
o znaczeniu drugorzędym	o znaczeniu drugorzędym
<p>1. Dobrze rozwinięta współpraca międzynarodowa jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych;</p> <p>2. Dobrze funkcjonujący szpital powiatowy;</p> <p>3. Ośrodek ćwiczeń wojskowych NATO w pobliżu Sulęcina – poligon wojskowy;</p>	<p>1. Niezadawalająca oferta kulturalna, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży;</p> <p>2. Utrudniony dostęp do Internetu i sieci teleinformatycznych, w szczególności na obszarach wiejskich powiatu;</p> <p>3. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców;</p> <p>4. Niewykorzystanie warunków naturalnych dla rozwoju rolnictwa i brak specjalizacji produkcji rolniczej;</p> <p>5. Niewystarczająca współpraca jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizacji wspólnych zadań;</p>

3.7.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu poprzez uruchomienie autostrady A2 - możliwość rozwoju Sulęcina i Torzymia jako miast usług i przemysłu; Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego – kształcenie w porozumieniu z zakładami pracy - bezpośrednie dostarczenie dobrze wykwalifikowanej kadry pracowników; 	<ol style="list-style-type: none"> Brak wystarczającej ilości środków własnych na realizację projektów; Występujące na terenie powiatu zagrożenie powodziowe (przede wszystkim rzeka Warta); Peryferyjne położenie obszaru powiatu względem centralnej Polski;

3.7.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu sulęcińskiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<ol style="list-style-type: none"> Inwestycje w infrastrukturę społeczną, głównie edukacyjną i opiekuńczo - wychowawczą; Stworzenie, uzbrojenie i wypromowanie terenów inwestycyjnych na obszarze powiatu; Poprawa stanu infrastruktury drogowej na terenie subregionu: <ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy Sulęcina; modernizacja drogi wojewódzkiej nr 137 Międzyrzecz – Sulęcín (droga alternatywna dla autostrady A2); modernizacja drogi wojewódzkiej nr 138 na odcinku Kostrzyn – Podgórze – Sulęcín – Połęcko – przeprawa promowa – Gubin; modernizacja drogi wojewódzkiej nr 139 Dębrznica – Rzepin. Inwestycje w poprawę łączności w ramach sieci komórkowej; Modernizacja infrastruktury kolejowej; Inwestycje w infrastrukturę turystyczną, 	<ol style="list-style-type: none"> Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz podejmowania wspólnych inicjatyw; Koncepcja działań na rzecz współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami oraz rozwoju gospodarczego;

przede wszystkim w zakresie szlaków rowerowych:

- odnowa istniejących szlaków rowerowych;
- budowa nowych szlaków rowerowych, m.in. z wykorzystaniem nasypów kolejowych po nieistniejących obecnie liniach;

3.8 Powiat świebodziński

Uczestnicy warsztatów w Świebodzinie za największy atut subregionu uznali jego geograficzne położenie – nie tylko z racji bliskości do granicy niemieckiej, ale też centralnego położenia w województwie. Stanowi to znaczne ułatwienie dojazdu do Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry. Dostępność komunikacyjną powiatu zapewniać mają przede wszystkim dwie drogi – autostrada A2 i droga ekspresowa S3 (obecnie obydwa ciągi komunikacyjne w budowie), linia kolejowa łącząca Berlin z Poznaniem i Warszawą, a także niewykorzystywane szerzej lotnisko w Babimoście. Unikatowość powiatu w skali wojewódzkiej respondenci potwierdzili także poprzez stosunkowo niskie zagrożenie powodziowe oraz najniższą w regionie lubuskim stopę bezrobocia. Oprócz oczywistego, pozytywnego odbioru ten drugi fakt uznano także za potencjalne zagrożenie w wypadku zainteresowania inwestorów terenem powiatu (niskie bezrobocie powoduje wyższe koszty pracy). To zaś obecnie stanowi jedną z najsłabszych stron jednostki – na jej terenie nie funkcjonuje żadna Specjalna Strefa Ekonomiczna, a proponowane pod inwestycje obszary są nieuzbrojone. Wyrażano opinię, iż postępująca budowa szlaków transportowych zmieni obraz inwestycyjny powiatu, tym bardziej, że posiada on już stosunkowo silną reprezentację zakładów branży motoryzacyjnej i metalowej.

Silną stroną powiatu świebodzińskiego w opinii uczestników warsztatu są jego przyrodnicze i kulturowe osobliwości. Zalicza się do nich znany w świecie, posiadający długoletnią tradycję festiwal filmowy (Lubuskie Lato Filmowe w Łagowie) oraz ponad trzydziestometrowa figura Chrystusa Króla w Świebodzinie, która może stanowić impuls do rozwoju turystyki pielgrzymkowej na tym terenie. Pomnik stanowi unikat na skalę światową ze względu na rozmiary oraz wojewódzką ze względu na fakt bardzo małej liczby ośrodków sanktuaryjnych, pielgrzymkowych, pątniczych w regionie. Wizerunku interesujących osobliwości świebodzińskich dopełniają także: fragment Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego oraz zlokalizowanego w podziemnych bunkrach rezerwatu nietoperzy, uważanego za ewenement przyrodniczy na skalę europejską.

Pomimo posiadania wielu ciekawych obiektów o dużym potencjale turystycznym, ta gałąź gospodarki jest mało wykorzystana. Uczestnicy warsztatów uzasadniają tę tezę wskazując niski stopień rozwoju bazy turystycznej, słaby stopień wypromowania oferty turystycznej oraz brak powiązań pomiędzy ofertą turystyczną a kulturalną, wynikającą przede wszystkim ze słabo zakrojonej współpracy organizacji odpowiedzialnych za obydwa bloki tematyczne.

Fot. 7 - Warsztaty w Świebodzinie

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.8.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu świebodzińskiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
1. Korzystne położenie powiatu pod względem komunikacyjnym – skrzyżowanie szlaków komunikacyjnych o kierunkach północ – południe i wschód – zachód: <ul style="list-style-type: none"> • drogi: A2, S3; • linie kolejowe: nr 3 Warszawa – Poznań 	1. Niski odsetek terenów uzbrojonych w ogóle terenów inwestycyjnych, a także ich zła dostępność komunikacyjna; 2. Słaby stopień promocji inwestycyjnej powiatu, niedysponowanie zintegrowaną ofertą inwestycyjną;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>– Zbąszynek - Frankfurt nad Odrą (i dalej do Berlina), nr 358 Zbąszynek – Czerwieńsk (z odgałęzieniem do Zielonej Góry) – Guben;</p> <ul style="list-style-type: none"> • lotnisko pasażerskie w Babimoście; <p>2. Sąsiedztwo dużych aglomeracji miejskich – Poznań, Wrocław, Zielona Góra, Berlin;</p> <p>---</p> <p>3. Walory przyrodnicze powiatu – m.in. duży wskaźnik lesistości, unikatowy na skalę Europy rezerwat nietoperzy, czyste i nieskażone środowisko naturalne;</p> <p>4. Zachowane obiekty dziedzictwa kulturowego, w tym pozostałości Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego;</p> <p>5. Względnie niskie ryzyko wystąpienia klęsk żywiołowych na terenie powiatu – brak większych rzek;</p> <p>---</p> <p>6. Względnie niska, w porównaniu z resztą województwa, stopa bezrobocia w powiecie;</p> <p>7. Zainteresowanie powiatem ze strony inwestorów branży metalowej i samochodowej;</p> <p>8. Dobra dostępność do instytucji otoczenia biznesu;</p> <p>---</p> <p>9. Oferta kulturalna z terenu powiatu znana w Polsce i poza jej granicami – między innymi festiwal Lubuskie Lato Filmowe w Łagowie;</p> <p>10. Zadowolająca aktywność organizacji pozarządowych z terenu powiatu;</p> <p>11. Promocja Świebodzina i całego subregionu za sprawą figury Chrystusa Króla;</p>	<p>3. Niska jakość obsługi i usług dla turystów i inwestorów z zagranicy (słaba znajomość języków obcych);</p> <p>---</p> <p>4. Zły stan infrastruktury drogowej na terenie powiatu, a także duża liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym;</p> <p>5. Niezadowolająca oferta turystyczna (słabo rozwinięta podstawowa baza turystyczna – szlaki piesze, ścieżki rowerowe, baza noclegowa);</p> <p>6. Niewystarczająca promocja wydarzeń kulturalnych odbywających się w powiecie;</p> <p>7. Brak zintegrowania oferty turystycznej z kulturalną, słabo rozwinięta współpraca organizacji odpowiedzialnych za obie gałęzie rozwojowe;</p> <p>---</p> <p>8. Niewystarczająca, nieodpowiadająca aktualnym potrzebom rynku pracy oferta edukacyjna placówek działających na terenie powiatu;</p> <p>9. Niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców;</p> <p>---</p> <p>10. Niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz gazowa na terenie powiatu;</p>
<p>o znaczeniu drugorzędym</p>	<p>o znaczeniu drugorzędym</p>
<p>1. Korzystna sytuacja demograficzna w powiecie – dodatni przyrost naturalny;</p> <p>2. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>1. Mała liczba organizacji pozarządowych;</p> <p>2. Niedostateczny stopień funkcjonowania formalnych</p>

<p>w powiecie;</p> <p>3. Sprzyjające warunki do rozwoju rolnictwa – odpowiednie warunki klimatyczne i dobrze rozwinięte doradztwo rolnicze;</p> <p>4. Dobrze rozwinięta sieć połączeń z ośrodkami akademickimi w regionie;</p> <p>5. Pole golfowe na terenie gminy Skąpe;</p>	<p>i nieformalnych płaszczyzn wymiany informacji oraz doświadczeń różnych organizacji;</p> <p>3. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców;</p> <p>4. Słabo rozwinięte rolnictwo ekologiczne i niska konkurencyjność gospodarstw rolnych;</p> <p>5. Niedostateczny stopień udostępnienia dziedzictwa kulturowego z terenu powiatu;</p> <p>6. Utrudniony dostęp do usług z zakresu ochrony zdrowia;</p>
---	---

3.8.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<p>1. Rozwój lotniska w Babimoście (jako alternatywa dla poznańskiej Ławicy) i infrastruktury towarzyszącej – drogi dojazdowe, linia kolejowa itp.;</p> <p>2. Powolne odradzanie się kształcenia zawodowego dla potrzeb przemysłu metalowego;</p> <p>3. Rozwój turystyki pielgrzymkowej (figura Chrystusa Króla w Świebodzinie);</p>	<p>1. Ryzyko odpływu siły roboczej i młodzieży związane z bliskością do dużych aglomeracji miejskich;</p> <p>2. Zniechęcenie inwestorów powodowane brakiem odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych oraz relatywnie niską stopą bezrobocia – brak taniej siły roboczej, konkurencja ze strony sąsiednich powiatów;</p>

3.8.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu świebodzińskiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<p>1. Inwestycje w infrastrukturę drogową:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zjazdy z autostrady A2 i sieć dróg dojazdowych; • remont dróg powiatowych i gminnych; <p>2. Rozwój infrastruktury turystycznej – ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne itp.;</p> <p>3. Dalsze uzupełnianie infrastruktury komunalnej, przede wszystkim w zakresie sieci kanalizacyjnej;</p>	<p>1. Zacieśnienie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, a także z partnerami zagranicznymi;</p> <p>2. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego - pobudzanie do efektywnego działania grup społecznych i lokalnych organizacji pozarządowych – projekty z zakresu ekonomii społecznej;</p> <p>3. Opracowanie zintegrowanej oferty</p>

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<ol style="list-style-type: none">4. Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej dostępnych na terenie powiatu (głównie energia wiatrowa);5. Zagospodarowanie terenu wokół pomnika Chrystusa Króla w Świebodzinie;6. Rozwój i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, m.in. poprzez wykorzystanie byłych terenów przemysłowych;7. Zwiększenie nakładów na konserwację i udostępnienie zabytków w powiecie;	<p>turystycznej i promocyjnej powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem odbiorców z zachodniej granicy;</p>
---	--

3.9 Powiat wschowski

Warsztaty przeprowadzone w powiecie wschowskim pozwoliły zinwentaryzować jego podstawowe atuty – duży potencjał w zakresie rozwoju turystyki za sprawą Pojezierza Sławskiego i obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dobrze rozwinięty przemysł przetwórstwa rolno-spożywczego. Taka specjalizacja przemysłowa jest wyjątkowa na tle innych lubuskich powiatów. Pozytywny wizerunek powiatu w opinii respondentów uzupełnia dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa ponadgimnazjalnego dla młodzieży i dorosłych, z bogatą ofertą edukacyjną, a także atrakcyjność posiadanych terenów pod kątem inwestycji przemysłowych i budownictwa jednorodzinnego. Atut ten dodatkowo uzupełnia istnienie dużego skupiska ludności w subregionie i jego najbliższym sąsiedztwie.

Za największy problem powiatu uznano nieodpowiadającą potrzebom siatkę połączeń, zarówno pod względem jakości funkcjonowania komunikacji publicznej, jak i z powodu niezadowalającego stanu infrastruktury komunikacyjnej (m.in. brak mostu na Odrze w Miłsku, co znacznie utrudnia dojazd z rejonu powiatu do Zielonej Góry). Zagrożeniem dla rozwoju turystyki w powiecie może być też zanieczyszczenie rzek i jezior, będące efektem nierozwiązanego problemu z gospodarką ściekową. Szczególnie niebezpieczne w kontekście długookresowego rozwoju powiatu mogą być również niedoskonałości w funkcjonowaniu placówek edukacyjnych, na czele z niedostosowaniem oferty do wymagań stawianych przez pracodawców.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.9.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu wschowskiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
1. Wysoki potencjał dla rozwoju turystyki – walory naturalne (Pojezierze Sławskie, w tym jedno z największych jezior w zachodniej części Polski) i kulturowe: <ul style="list-style-type: none"> • obiekty dziedzictwa kulturowego we Wschowie – klasztor franciszkanów, lapidarium, założenie urbanistyczne miasta, zamek królewski; 2. Walory środowiskowe – duża lesistość powiatu do wykorzystania pod kątem turystyki;	1. Nieodpowiadające potrzebom połączenia komunikacyjne z ośrodkami administracyjnymi regionu i słabo rozwinięty transport zbiorowy; 2. Zły stan techniczny dróg powiatowych i wojewódzkich; 3. Brak mostu w Miłsku (znaczne wydłużenie drogi i czasu dojazdu do Zielonej Góry); --- 4. Brak zintegrowanego systemu promocji powiatu oraz nieopracowanie oferty

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>3. Atrakcyjne tereny dla nowego budownictwa mieszkaniowego (jednorodzinne) – np. gmina Sława;</p> <p>---</p> <p>4. Rozwinięty przemysł przetwórstwa rolno-spożywczego, specjalizacja subregionalna w zakresie produkcji pieczarek i mięsa;</p> <p>5. Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Specjalizacja produkcji rolniczej i duża liczba kooperantów dla tych specjalizacji;</p> <p>6. Potencjał dla tworzenia klastrów przemysłowych (mięsny);</p> <p>7. Potencjał do rozwoju przemysłu drzewnego z racji posiadanych zasobów leśnych i zainteresowania inwestorów;</p> <p>---</p> <p>8. Dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa ponadgimnazjalnego (duża liczba kierunków kształcenia) i jego infrastruktura;</p> <p>9. Działalność Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego na terenie powiatu;</p> <p>10. Duże skupisko ludności w promieniu kilkudziesięciu kilometrów, niskie koszty pracy – zainteresowanie ze strony inwestorów;</p> <p>11. Dobra dostępność przygotowanych i oferowanych terenów inwestycyjnych;</p> <p>12. Dobrze rozwinięta współpraca przedsiębiorców z administracją publiczną;</p>	<p>turystycznej, słabo zakrojona współpraca jednostek samorządu terytorialnego w zakresie promocji kreowania oferty turystycznej powiatu;</p> <p>5. Brak bazy hotelowej o wystarczającym standardzie – istniejąca baza zdekapitalizowana i niedoinwestowana;</p> <p>6. Niezadowalający stan środowiska naturalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczenie jezior i lasów; • niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców; • niski poziom skanalizowania powiatu, szczególnie dotkliwy na obszarach wiejskich i atrakcyjnych turystycznie (w pobliżu jezior); • niedostatecznie rozwinięty system gospodarki odpadami; <p>---</p> <p>7. Zbyt mały zasób osób z wykształceniem technicznym na lokalnym rynku pracy – małe zainteresowanie kierunkami technicznymi wśród młodzieży;</p> <p>8. Odpływ zasobów ludzkich do większych ośrodków miejskich;</p> <p>---</p> <p>9. Brak wykorzystania potencjału do produkcji energii ze źródeł odnawialnych (głównie elektrownie wiatrowe);</p> <p>10. Ograniczony dostęp do Internetu i infrastruktury komunikacyjnej;</p> <p>11. Niewystarczający poziom zainteresowania mieszkańców ofertą kulturalną w powiecie;</p>
<p>o znaczeniu drugorzędym</p>	<p>o znaczeniu drugorzędym</p>
<p>1. Dobry, nieutrudniony dostęp do usług publicznych, w tym medycznych podstawowego szczebla;</p> <p>2. Dobrze rozwinięty system pomocy</p>	<p>1. Zjawisko bezrobocia dziedziczonego;</p> <p>2. Niski poziom tożsamości lokalnej mieszkańców;</p> <p>3. Niedoinwestowana baza edukacyjna na</p>

<p>społecznej;</p> <p>3. Stosunkowo korzystna struktura demograficzna powiatu;</p> <p>4. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego;</p> <p>5. Duża aktywność mieszkańców i organizacji pozarządowych (m.in. Uniwersytet Trzeciego Wieku, kluby sportowe, realizacja wielu zadań publicznych głównie ze sfery kultury, sportu i rekreacji);</p> <p>6. Szeroka oferta kulturalna i sportowa – imprezy cykliczne o międzynarodowym zasięgu;</p> <p>7. Położenie geograficzne na pograniczu dwóch województw;</p>	<p>poziomie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego;</p> <p>4. Niedobór lokali socjalnych;</p> <p>5. Słabo rozwinięte rolnictwo ekologiczne;</p>
--	---

3.9.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<p>1. Regionalne projekty dla rozwoju infrastruktury internetowej;</p> <p>2. Duże zainteresowanie usługami turystycznymi i zdrowotnymi typu SPA, oraz usługami medycznymi (m.in. medycyna alternatywna);</p> <p>3. Budowa i rozbudowa ciągów komunikacyjnych S3 i S5 do klasy dróg ekspresowych – zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu;</p>	<p>1. Niskie zainteresowanie powiatem ze strony mediów regionalnych;</p> <p>2. Trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje kanalizacyjne – nieosiągalne progi wskaźników w RLM;</p> <p>3. Brak kliniki medycznej świadczącej usługi specjalistyczne w województwie – konieczność dojazdu do innych województw;</p>

3.9.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu wschowskiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<p>1. Poprawa stanu dróg i infrastruktury towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe). Budowa i modernizacja następujących ciągów komunikacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obwodnica Wschowy – II etap; 	<p>1. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego w zakresie promocji gospodarczej i turystycznej powiatu, przygotowanie zintegrowanej oferty;</p> <p>2. Pomoc organizacjom pozarządowym</p>

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<ul style="list-style-type: none">• obwodnica Sławy – II etap;• most w Milsku (DW 282);• modernizacja DW 278 łączącej Wschowę z Sulechowem i (pośrednio) Zieloną Górą; <ol style="list-style-type: none">2. Rozbudowa infrastruktury komunalnej na terenach wiejskich (kanalizacja, gazyfikacja);3. Poprawa stanu infrastruktury oświatowej (m.in. za sprawą termomodernizacji budynków);4. Budowa infrastruktury związanej z turystyką, ze szczególnym uwzględnieniem ścieżek rowerowych i bazy do uprawiania żeglarstwa;5. Rozbudowa bazy noclegowej na terenach atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie, w szczególności w sąsiedztwie jezior;6. Powstanie sieci szerokopasmowego Internetu na obszarze powiatu;7. Inwestycje w mieszkalnictwo komunalne;8. Budowa wysypiska śmieci;9. Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii;	<p>z terenu powiatu, z naciskiem na stworzenie centrum informacyjnego z obsługą księgową;</p> <ol style="list-style-type: none">3. Reorganizacja szkolnictwa zawodowego, dostosowanie oferty edukacyjnej placówek z terenu powiatu do wymagań stawianych przez rynek pracy;4. Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości;5. Nacisk na edukację ekologiczną wśród mieszkańców powiatu;
---	---

3.10 Powiat zielonogórski ziemski i Zielona Góra – miasto na prawach powiatu

W opinii respondentów powiat zielonogórski wyróżnia się bardzo dobrą dostępnością do usług publicznych dzięki bezpośredniej bliskości dużego ośrodka administracyjnego i naukowego, jakim jest Zielona Góra. Miasto stanowi także ważny ośrodek gospodarczy, oddziałujący na rozwój całego subregionu. Kolejnym atutem powiatu wskazanym przez uczestników warsztatów, unikatowym na skalę wojewódzką i krajową, są tradycje winiarskie. Zielona Góra i okolice dzięki uprawie winorośli i produkcji wina mają szansę stworzyć oryginalną ofertę, przyciągającą gości zarówno z kraju i zagranicy. Tradycje winiarskie, według uczestników warsztatów, należy postrzegać nie tylko w wymiarze turystycznym. Produkcja win wysokiej jakości (warunki klimatyczne subregionu oraz doświadczenie producentów pozwalają na to) może być ważną gałęzią gospodarki lokalnej (potrzebne w tym zakresie są zmiany w przepisach prawnych dotyczących obrotu produkcją winiarskiej) oraz doskonałym tematem różnorodnych wydarzeń kulturalnych. Ponadto uczestnicy podkreślali, iż bliskość Zielonej Góry przesądza także o dobrym dostępie do edukacji (na wszystkich poziomach) i kultury, co stawia powiat zielonogórski w pozycji uprzywilejowanej w stosunku do reszty województwa. Jedną z większych szans rozwojowych stojących przed subregionem zgodnie uznano przynależność do tzw. „Lubuskiego Trójmiasta”, tworzonego włącznie z Nową Solą i Sulechowem. Niepokój respondentów budzi jednak niska aktywność w ramach tej idei. Do bardzo istotnych atutów subregionu zaliczyć należy dużą liczbę małych i średnich przedsiębiorstw (zróżnicowane branże) oraz liczne podmioty sektora badań i innowacji działające na rzecz dużych korporacji międzynarodowych. W dziedzinie przedsiębiorczości podkreślano także dostępność do terenów inwestycyjnych oraz rozwój Lubuskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego, który stworzy warunki do transferu technologii.

Wśród słabych stron powiatu, poza obserwowanym także na terenie innych jednostek wysokim bezrobociem i złym stanem infrastruktury, wymienia się występowanie znacznych dysproporcji rozwojowych pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi. Jest to zjawisko typowe w przypadku subregionów, których stolicą jest jeden duży ośrodek aglomeracyjny. Podobny problem zdiagnozowano także w przypadku powiatu gorzowskiego. Uczestnicy warsztatów dostrzegli problem także w przypadku stanu infrastruktury transportowej i przeciwpowodziowej, które negatywnie wpływają na standard życia mieszkańców i stopień zainteresowania regionem wśród inwestorów. Kontrowersje wzbudziła także kwestia rozwoju lotniska pasażerskiego w Babimoście, którego niewykorzystanie uznano za słabą stronę powiatu.

Fot. 8 - Warsztaty w Zielonej Górze

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.10.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu zielonogórskiego ziemskiego i Zielonej Góry – miasta na prawach powiatu

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne położenie – bliskość do granicy zachodniej i centralne położenie w województwie; 2. Nieodległe położenie względem dużych aglomeracji; 3. „Lubuskie Trójmiasto” – duży potencjał ludnościowy i gospodarczy ośrodka; --- 4. Korzystne uwarunkowania przyrodnicze 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczający stopień zainteresowania regionem ze strony inwestorów; 2. Występowanie dysproporcji rozwojowych między miastami (przede wszystkim Zieloną Górą) a terenami wiejskimi w powiecie; 3. Niezadowalająca dostępność na terenach wiejskich w zakresie dostępu do usług infrastruktury komunalnej i transportowej oraz oferty kulturalnej;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>i kulturowe w zakresie winiarstwa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. odpowiednie warunki klimatyczne; 6. tradycje uprawy winorośli oraz przetwórstwa winnego; 7. wykorzystanie infrastruktury służącej do produkcji wina do celów turystycznych i kulturalnych; 8. organizacja imprez masowych i wydarzeń kulturalnych związanych z winiarstwem; 9. wino jako produkt promocyjny powiatu i regionu; 10. integracja środowiska wokół działalności związanej z winiarstwem (organizacje pozarządowe); 11. winiarstwo jako działalność gospodarcza (zarobkowa); <p>---</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Zielona Góra jako ośrodek nauki, kultury i sportu, z dużym potencjałem administracyjnym, a także ważny ośrodek gospodarczy; 13. Tradycje gospodarcze, różnorodność sektora małych i średnich przedsiębiorstw; 14. Duża liczba podmiotów z sektora badań i innowacji prowadzących działalność na rzecz dużych firm międzynarodowych; 15. Doświadczenie w zakresie współpracy z partnerami zagranicznymi (głównie z Niemiec); 16. Duża liczba wolnych terenów do zagospodarowania inwestycyjnego i ich dobra dostępność; <p>---</p> <ol style="list-style-type: none"> 17. Szeroka oferta edukacyjna, w tym istnienie ośrodków akademickich (Zielona Góra, Sulechów); 18. Poprawiająca się baza kształcenia zawodowego (Sulechów); 19. Lubuski Park Przemysłowo – 	<p>---</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Niekorzystna sytuacja demograficzna (wysokie saldo migracji, niski przyrost naturalny); 5. Wysoka stopa bezrobocia i niekorzystna struktura (duży udział bezrobocia długotrwałego); 6. Odpływ zdolnej, wykształconej młodzieży do dużych ośrodków aglomeracyjnych w kraju i za granicą; <p>---</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Zły stan urządzeń melioracyjnych na terenie powiatu; 8. Wewnętrzny podział powiatu wzdłuż rzeki Odry – bariera komunikacyjna; <p>---</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Niewystarczający system wizualizacji turystycznej miasta Zielona Góra, szczególnie w odniesieniu do ruchu tranzytowego; 10. Niewykorzystanie lotniska w Babimoście; 11. Zły stan infrastruktury kolejowej, przede wszystkim linii nr 273 Wrocław – Głogów – Zielona Góra – Szczecin (tzw. „nadodrzanka”); <p>---</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Niewystarczające zaangażowanie środowisk akademickich w życie gospodarcze regionu;
--	--

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>Technologiczny;</p> <p>---</p> <p>20. Walory turystyczne i przyrodnicze powiatu (lesistość), szczególnie duży potencjał obszarów wiejskich w tym zakresie;</p> <p>21. Infrastruktura lotniska w Babimoście;</p> <p>22. Wykorzystanie posiadanych na terenie powiatu rzek (Bóbr, Obrzyca) i jezior do celów turystycznych i rekreacyjnych;</p> <p>23. Oparcie oferty turystycznej powiatu o posiadane przezeń walory antropogeniczne (zabytki, muzea itp.);</p>	
o znaczeniu drugorzędym	o znaczeniu drugorzędym
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża, ciągle rozwijająca się oferta kulturalna, zwłaszcza w Zielonej Górze (teatr, kabareton, piosenka rosyjska, winobranie); 2. Dobrze rozwinięta sieć placówek opieki medycznej; 3. Teren powiatu atrakcyjny pod względem nowego osadnictwa (bliskość do Zielonej Góry); 4. Dogodne warunki do zamieszkiwania w samej Zielonej Górze (walory przyrodnicze, bliskość lasu); 5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego; 6. Dobrze funkcjonujący, rozwinięty rynek hodowców drobiu; 7. Duża liczba prężnie funkcjonujących organizacji pozarządowych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak koncepcji wykorzystania walorów naturalnych posiadanych przez powiat, a także brak spójnego systemu promocji regionu; 2. Brak produktu turystycznego łączącego w sobie wszystkie atrakcje turystyczne powiatu; 3. Słaba znajomość języków obcych (w szczególności w zakresie rozwoju usług turystycznych); 4. Brak lokalnych organizacji turystycznych; 5. Niski standard usług turystycznych, w tym agroturystycznych (brak certyfikacji); 6. Niezagospodarowane i nieudostępione obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu; 7. Brak systemowych rozwiązań w zakresie równoległej budowy dróg rowerowych wraz z inwestycjami drogowymi; <p>---</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Niezadowolający poziom aktywności gospodarczej mieszkańców; 9. Niedoinwestowanie w zakresie opieki społecznej (m.in. niewystarczająca baza lokalowa, ograniczona liczba punktów

	<p>wsparcia rodzin w kryzysie, niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi);</p> <p>10. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców;</p> <p>11. Niska konkurencyjność gospodarstw rolnych i słabo rozwinięte przetwórstwo rolno – spożywcze;</p> <p>12. Braki w planach zagospodarowania przestrzennego gmin;</p>
--	---

3.10.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse rozwojowe	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost dostępności komunikacyjnej regionu za sprawą budowy dróg S3 i A2 i rozbudowy sieci kolejowej; 2. Wykorzystanie posiadanych przez powiat źródeł energii odnawialnej 3. Wykorzystanie walorów rzeki Odry pod kątem turystyki, rekreacji i transportu (pogłębienie Odry do II klasy żeglowności na terenie woj. lubuskiego); 4. Istotna rola Uniwersytetu Zielonogórskiego i środowisk naukowych w tworzeniu sektora B+R (badania i rozwój); 5. Niższe koszty pracy w porównaniu do innych regionów Polski Zachodniej; 6. Możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych, w tym unijnych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura drogowa (brak mostów na Odrze, brak drugiej nitki jezdni w ciągu drogi S3); 2. Utrudniony dostęp do szerokopasmowego Internetu na terenie powiatu; 3. Brak zintegrowanej strategii rozwoju powiatu i gmin wchodzących w jego skład 4. Bariera finansowa w realizacji działań prorozwojowych 5. Niski standard infrastruktury i usług turystycznych; 6. Zbyt mała aktywność samorządów w rozwijaniu i wykorzystywaniu idei „Lubuskiego Trójmiasta”; 7. Skomplikowane, nieprzyjazne procedury wprowadzania produktów lokalnych na rynek; 8. Zły stan techniczny infrastruktury energetycznej; 9. Brak połączeń w komunikacji publicznej z Berlinem

3.10.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu zielonogórskiego ziemskiego i Zielonej Góry – miasta na prawach powiatu

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<p>1. Inwestycje w infrastrukturę drogową:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa mostu na Odrze w Pomorsku; • budowa mostu na Bobrze w m. Łagoda; • budowa mostu na Odrze w Miłsku wraz z obwodnicą miejscowości; • modernizacja mostu w Cigacicach; • modernizacja DK 32 z Gubina do Zielonej Góry i dalej w kierunku Poznania; • modernizacja DK27 z Zielonej Góry w kierunku Żar i Żagania; • budowa obwodnicy Nowogrodu Bobrzańskiego; • budowa obwodnicy Kargowej; • modernizacja dróg wojewódzkich nr 278, 279 i 313; • modernizacja dróg lokalnych z ustaleniem priorytetu dla dróg powiatowych (m.in. drogi Jeleniów - Niwiska, Kłępsk - Krężoły, Kargowa - Karszyn, Miłsko - Dąbrowa, Zabór - Czarna, Bojadła - Pyrnik; <p>2. Rozbudowa i modernizacja istniejącego systemu ostrzegania o zagrożeniach, który obejmie wszystkie miejscowości powiatu;</p> <p>3. Wzrost znaczenia i rozwój transportu wodnego na Odrze;</p> <p>4. Modernizacja linii kolejowej Wrocław – Głogów – Zielona Góra – Kostrzyn nad Odrą – Szczecin (tzw. nadodrzancka);</p> <p>5. Budowa szybkiej kolei miejskiej (aglomeracyjnej)</p>	<p>1. Udostępnienie obszarów cennych przyrodniczo do rozwoju turystyki;</p> <p>2. Poprawa dostępu do usług medycznych;</p> <p>3. Rozwój ofert uczelni wyższych z terenu powiatu – Uniwersytetu Zielonogórskiego i PWSZ Sulechów;</p> <p>4. Poprawa funkcjonowania mechanizmu konsultacji i partycypacji społecznych;</p> <p>5. Nawiązanie współpracy z mediami regionalnymi – TV Odra, RTL, TV Lubuska, „Gazeta Lubuska” itp., a także ogólnopolskimi branżowymi;</p> <p>6. Rozwój przedsiębiorczości opartej na tradycjach gospodarczo – winiarskich;</p> <p>7. Rozbudowa i popularyzacja „Lubuskiego Szlaku Wina i Miodu”;</p> <p>8. Nacisk na zwiększenie promocji walorów powiatu i województwa – wykorzystanie walorów przyrodniczych i geograficznych, oparcie oferty o kulturę i winiarstwo;</p> <p>9. Dostosowanie oferty edukacyjnej placówek z terenu powiatu do wymagań rynku pracy, doradztwo zawodowe, szkolenia bezrobotnych, aktywizacja bezrobotnych i przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia;</p> <p>10. Wdrożenie systemowych rozwiązań w zakresie informacji gospodarczej i turystycznej;</p> <p>11. Podniesienie jakości usług turystycznych, w tym szkolenia z zakresu obsługi ruchu turystycznego;</p> <p>12. Zacieśnienie współpracy pomiędzy samorządami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi;</p>

<p>w „Lubuskim Trójmieście”;</p> <p>6. Budowa pola golfowego w pobliżu Zielonej Góry;</p> <p>7. Rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej – zbiorniki retencyjne, modernizacja wałów przeciwpowodziowych, pogłębienie koryta Odry itp.;</p> <p>8. Budowa przedszkoli na terenach wiejskich;</p> <p>9. Likwidacja tzw. białych plam na mapie dostępu do Internetu;</p> <p>10. Poprawa stanu infrastruktury na terenach wiejskich (drogi, infrastruktura komunalna i społeczna itp.);</p> <p>11. Dalsza rozbudowa istniejących stref ekonomicznych;</p> <p>12. Rozwój i promocja alternatywnych źródeł energii;</p> <p>13. Budowa łącznicy kolejowej omijającej Czerwieńsk (umożliwienie jazdy z Zielonej Góry do Poznania bez zmiany kierunku jazdy w stacji Czerwieńsk);</p> <p>14. Uruchomienie nowych połączeń kolejowych, m.in. z Berlinem;</p> <p>15. Powstanie całodobowego, specjalistycznego ośrodka wsparcia dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>16. Zagospodarowanie i rozwój lotniska w Babimoście;</p> <p>17. Budowa linii kolei dużych prędkości Poznań – Zielona Góra – Berlin;</p> <p>18. Budowa ścieżek rowerowych na terenie powiatu;</p>	<p>13. Diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych;</p> <p>14. Lepsze skorelowanie rozkładów jazdy MZK i PKS w celu eliminacji niedogodności podczas podróży (długi czas oczekiwania na przesiadkę);</p> <p>15. Organizacja targów przedsiębiorczości i innowacji;</p>
--	---

3.11 Powiat żagański

Położenie powiatu żagańskiego w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego w opinii uczestników warsztatów uznawane jest za atut, z racji bliskości granicy państwa, Zielonej Góry i dynamicznie rozwijającego się Wrocławia. Wzmocnienie atutu stanowi relatywnie gęsta sieć dróg, na czele z autostradą A18. Na terenie powiatu dominuje przemysł drzewny i ceramiczny, co jest po części efektem posiadanych przez region bogactw naturalnych. Silnie akcentowaną przez respondentów kwestią była współpraca Żagania z nieodległymi Żarami w kwestiach gospodarczych – wśród priorytetowych inwestycji wymienia się między innymi wspólne rozwiązanie problemu gospodarki odpadami, czy budowę wspólnej obwodnicy obu miast. Współpracę tych ośrodków miejskich ma zdaniem uczestników warsztatów ułatwiać istnienie obszaru o dużym potencjale demograficzno – inwestycyjnym, jakim jest sąsiedztwo czterech ośrodków miejskich – Żagania, Żar, Lubska i Szprotawy, które (wraz z okolicznymi miejscowościami) zamieszkuje około 120 tysięcy mieszkańców.

Fot. 9 - Warsztaty w Żaganiu

Wśród słabych stron subregionu uczestnicy wskazywali niedostateczny stopień rozwoju infrastruktury komunikacyjnej, w szczególności nieukończona budowa autostrady A18 (potrzeba modernizacji jednej nitki autostrady), co ma swoje odbicie między innymi w obniżeniu jej statusu do drogi krajowej. Problemem dla subregionu jest także pogarszająca się komunikacja zbiorowa z Zieloną Górą oraz niedostatecznie przygotowane tereny inwestycyjne. Dodatkowo zwracano uwagę na wysoką stopę bezrobocia.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.11.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu żagańskiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobre położenie komunikacyjne zapewniane przez dostępność do dróg A18, DK12; 2. Dobre skomunikowanie z ważnymi ośrodkami miejskimi o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym; 3. Własny transport zbiorowy – rozwinięta sieć MZK; --- 4. Współpraca transgraniczna na różnych szczeblach prowadzona przez różne podmioty; 5. Dostępność wolnych terenów mogących pełnić funkcję stref aktywności gospodarczej; 6. Rozwinięty system informacji gospodarczej; 7. Wysokie kwalifikacje części mieszkańców, w tym zasoby kapitału ludzkiego związane ze środowiskiem wojskowym; --- 8. Umiejętne korzystanie ze środków unijnych; 9. Dostępność surowców naturalnych o dużym znaczeniu dla przemysłu budowlanego (żwiry, piaski); 10. Zadowalający stan środowiska naturalnego; 11. Duża powierzchnia terenów chronionych (parki krajobrazowe, obszary Natura2000) i cennych przyrodniczo (Bory Dolnośląskie), stanowiących dobre warunki do rozwoju turystyki; 12. Położenie w dorzeczu dwóch rzek (Bóbr, Kwisa) umożliwiających rozwój turystyki aktywnej; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczny stan techniczny infrastruktury drogowej; 2. Degradacja infrastruktury kolejowej i brak połączeń kolejowych z dużymi ośrodkami miejskimi; 3. Pogarszający się stan komunikacji zbiorowej z ośrodkami miejskimi, w tym słabe skomunikowanie z Zieloną Górą. Starzejący się tabor; --- 4. Niedobór wykwalifikowanej kadry pracowniczej, szczególnie w zawodach technicznych (np. tokarz, frezer, spawacz); 5. Wysoka stopa i niekorzystna struktura bezrobocia; 6. Słabo rozwinięty handel i usługi; 7. Niska liczba zakładów pracy (przemysłowych), aspirujących do miana liderów regionu; --- 8. Brak spójnej, zintegrowanej promocji powiatu; 9. Niewystarczający poziom promocji przedsiębiorczości w powiecie; 10. Nieodpowiadająca potrzebom współpraca na linii jednostki samorządu terytorialnego – przedsiębiorcy; --- 11. Zanieczyszczenie środowiska – niedostatecznie rozwinięta gospodarka ściekowa w powiecie,

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>13. Duży udział lasów w ogólnej powierzchni powiatu, co przekłada się na możliwość ich wykorzystania w turystyce i przemyśle;</p> <p>---</p> <p>14. Szeroka oferta kształcenia zawodowego młodzieży i dorosłych;</p> <p>15. Bliskość czterech miast: Żary, Żagań, Lubsko, Szprotawa – ośrodek o dużym potencjale ludzkim i przemysłowym na południu województwa;</p>	<p>w szczególności na obszarach wiejskich;</p>
<p>o znaczeniu drugorzędym</p>	<p>o znaczeniu drugorzędym</p>
<p>1. Specjalizacja rolnictwa (ziarna zbóż na siew) i hodowli (drób);</p> <p>2. Funkcjonowanie towarowych gospodarstw rolnych;</p> <p>---</p> <p>3. Unikalne walory kulturowe – obiekty dziedzictwa historycznego itp.;</p> <p>4. Działalność zespołów folklorystycznych kultywujących tradycje regionalne;</p> <p>5. Różnorodność kulturowa społeczeństwa ze względu na pochodzenie;</p> <p>---</p> <p>6. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego;</p> <p>7. Dobry dostęp do większości usług publicznych;</p> <p>8. Stacjonowanie 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancernej im. Króla Jana III Sobieskiego;</p>	<p>1. Zły stan infrastruktury kultury i obiektów dziedzictwa historycznego w powiecie;</p> <p>2. Niewykorzystanie obiektów dziedzictwa kulturowego;</p> <p>3. Niski standard bazy turystycznej, ograniczony dostęp do bazy sportowej;</p> <p>4. Niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych – bariery architektoniczne;</p> <p>---</p> <p>5. Brak przetwórstwa rolno – spożywczego;</p> <p>6. Niski stopień rozwoju rolnictwa ekologicznego;</p> <p>---</p> <p>7. Niska aktywność społeczna mieszkańców, w tym w zakresie działalności w organizacjach pozarządowych;</p> <p>8. Niewystarczający poziom współpracy samorządowej;</p> <p>9. Niedobory w infrastrukturze przedszkolnej oraz wczesnoszkolnej;</p> <p>10. Mała ilość lub brak szlaków turystyki pieszej, konnej i rowerowej;</p> <p>11. Utrudniony dostęp do szerokopasmowego Internetu;</p>

3.11.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse rozwojowe	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Potencjał zasobów energii odnawialnej; 2. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami i przedsiębiorstwami z terenu Niemiec; 3. Budowa infrastruktury zwiększającej dostępność terytorialną powiatu; 4. Wywołanie zainteresowania ze strony inwestorów za sprawą spójnej, dobrze rozpropagowanej oferty inwestycyjnej; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych; 2. Migracja kadr do dużych ośrodków aglomeracyjnych w kraju u za granicą; 3. Niekorzystne tendencje demograficzne – starzenie się społeczeństwa, ujemne saldo migracji; 4. Wieloletnie zaniedbania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej; 5. Zmieniające się warunki klimatyczne i wynikające z nich zagrożenia – powodzie, nawałnice itp.; 6. Dalszy odpływ kadry zawodowej związany z otwarciem rynku pracy w Niemczech; 7. Obszary „Natura 2000” hamujące rozwój inwestycji, w szczególności z zakresu transportu;

3.11.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu żagańskiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Remonty i modernizacje infrastruktury komunikacyjnej (drogi), wśród których zawierają się m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • ukończenie budowy autostrady A18; • remont DK12; • remont DW296 łącznie z obwodnicami (Iłowa); • modernizacja DW295 Żagań – Nowogród Bobrzański; • kontynuacja budowy obwodnicy Żagania; • odbudowa drogi Żagań – Dietrzychowice – Brzeźnica jako alternatywnego dojazdu do Zielonej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie wspólnej, zintegrowanej na poziomie regionalnym strategii promocyjnej (promocja turystyki, gospodarki); 2. Poprawa jakości i efektywności szkolnictwa zawodowego; 3. Promocja i poprawa proekologicznych zachowań społeczeństwa w zakresie selektywnej zbiórki odpadów; 4. Zaktywizowanie współpracy transgranicznej; 5. Powoływanie filii placówek szkolnictwa wyższego ze szczególnym uwzględnieniem kierunków technicznych; 6. Podjęcie próby likwidacji trwałego bezrobocia i podjęcie skutecznych działań edukacyjnych

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>Góry;</p> <ol style="list-style-type: none">2. Likwidacja zagrożenia powodziowego poprzez budowę wałów, udrażnianie rzek itp.;3. Budowa wysypiska śmieci oraz sortowni i spalarni odpadów;4. Uatrakcyjnienie oferty turystycznej powiatu poprzez inwestycje w infrastrukturę (szlaki piesze, ścieżki rowerowe, turystyka aktywna itp.);5. Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej na obszarach wiejskich;6. Rozbudowa terminali transportu masowego;7. Budowa elektrowni wiatrowych;8. Budowa powiatowego schroniska dla zwierząt bezpańskich;9. Działania mające na celu ochronę, zabezpieczenie i udostępnienie zabytków znajdujących się na terenie powiatu;10. Tworzenie stref aktywności gospodarczej;11. Likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w placówkach publicznych;12. Rewitalizacja obszarów miejskich (Szprotawa);13. Budowa zalewu w Brzeźnicy;	<p>w celu zmiany sytuacji na obszarach dotkniętych największym bezrobociem;</p> <ol style="list-style-type: none">7. Zaktywizowanie i integracja jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych i przedsiębiorców celem skoordynowania działań – powołanie forum współpracy powiatów;8. Zwiększenie oferty kulturalnej w powiecie lub współpraca z organizacjami pozarządowymi w tym zakresie;9. Rozwój bazy rehabilitacyjnej (Powiatowe Centrum Terapii i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych);10. Poszerzenie dostępności usług oświatowych (żłobki i przedszkola) – deficyt w Żaganiu;
---	--

3.12 Powiat żarski

Uczestnicy warsztatów w powiecie żarskim za największy atut subregionu uznali bliskie położenie względem granicy z Niemcami, co stwarza korzystne warunki dla współpracy gospodarczej i społecznej. Dowodem na to może być rozwijająca się strefa gospodarcza w Żarach oraz duża ilość małych i średnich przedsiębiorstw. Do innych silnych stron subregionu należą pokłady surowców naturalnych – przede wszystkim węgla brunatnego, którego wydobywanie może być istotną gałęzią lokalnej gospodarki. Duża lesistość powiatu zapewnia inny surowiec naturalny – drewno. Sąsiedztwo subregionalnych ośrodków miejskich: Lubsko – Żary – Żagań – Szprotawa, stanowi trzeci w województwie obszar o znacznym potencjale demograficzno-inwestycyjnym (po „Lubuskim Trójmieście” oraz rejonie Gorzowa Wlkp.). Silne tradycje przemysłowe są w powiecie z powodzeniem kontynuowane do czasów obecnych, zapewniając różnorodność przemysłu, kulturę i tradycje pracy wśród mieszkańców. Powiat posiada również w swych granicach niewątpliwie walor turystyczny, jakim jest Park Mużakowski, wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Za zadowalające, w przeciwieństwie do podobnego w uwarunkowaniach rozwojowych powiatu żagańskiego, uznano połączenie z Zieloną Górą.

Fot. 10 - Warsztaty w Żarach

Podobnie jak i w przypadku powiatu żagańskiego, największą barierą rozwojową z punktu widzenia lokalnych liderów subregionu żarskiego jest stan infrastruktury drogowej,

na czele z nieukończoną inwestycją autostrady A18 (potrzeba modernizacji drugiej nitki autostrady). Dostrzegane są także problemy z zakresu polityki społecznej, w szczególności wysoka stopa bezrobocia, zauważalna głównie na obszarach wiejskich subregionu i niskie kwalifikacje dużej części społeczeństwa. Z tymi wadami subregionu wiąże się także niedostosowanie kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, spowodowany głównie brakiem nowoczesnej bazy do kształcenia zawodowego.

Szczegółowe propozycje silnych i słabych stron subregionu, zidentyfikowane przez uczestników podczas warsztatów zawiera poniższe zestawienie:

3.12.1 Czynniki wewnętrzne o znaczeniu ponadlokalnym wpływające na rozwój regionu z perspektywy środowisk lokalnych powiatu żarskiego

Silne strony	Słabe strony
o największym znaczeniu	o największym znaczeniu
<ol style="list-style-type: none"> Położenie powiatu w strefie transgranicznej (bliskość Niemiec i Czech) i wynikające z niego możliwości współpracy międzynarodowej na wielu płaszczyznach; Dobra dostępność komunikacyjna – osie komunikacyjno – transportowe: droga Berlin – Wrocław (A18), Drogi Krajowe nr 12, 27, rozwój komunikacji prywatnej; Sąsiedztwo subregionalnych ośrodków miejskich (Lubsko – Żary – Żagań – Szprotawa) stanowiących duży potencjał ludnościowy i gospodarczy w południowej części województwa; Dobre połączenie z ośrodkiem regionalnym (Zielona Góra); --- Silne tradycje przemysłowe w powiecie z powodzeniem kontynuowane do czasów obecnych, różnorodność przemysłu, kultura i tradycje pracy wśród mieszkańców; Wysoki stopień rozwoju niektórych branż przemysłu – drzewny, szklarski, tekstylny; Wysoki stopień rozwoju przedsiębiorczości; Duża liczba placówek kształcenia zawodowego dla młodzieży i dorosłych, 	<ol style="list-style-type: none"> Niezadawalający stan infrastruktury komunikacyjnej, przede wszystkim drogi łączącej Wrocław z Berlinem (A18) i pozostałych dróg lokalnych; Nieukończone inwestycje drogowe (obwodnica Lubuska); Oddalenie powiatu od dużych aglomeracji miejskich mających znaczenie ponadregionalne; --- Wysoka stopa bezrobocia, szczególnie na obszarach wiejskich; Niekorzystna sytuacja demograficzna na terenie powiatu – procesy starzenia się społeczeństwa; Niskie kwalifikacje dużej części społeczności lokalnej; Niewystarczająca współpraca pomiędzy przedsiębiorcami a placówkami kształcenia zawodowego; Braki w zakresie nowoczesnej bazy do kształcenia zawodowego; Niewystarczająco wyróżniająca się na tle konkurencji oferta inwestycyjna dla przedsiębiorców z kraju

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>a także możliwość szybkiego reagowania na potrzeby rynku pracy;</p>	<p>i zagranicy; --- 10. Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii dostępnych na terenie powiatu; 11. Niedostateczny rozwój i zły stan infrastruktury sieciowej i komunalnej; 12. Niedoskonały system gospodarki odpadami; 13. Niski stopień wykorzystania surowców naturalnych;</p>
<p>o znaczeniu drugorzędym</p>	<p>o znaczeniu drugorzędym</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Atrakcyjne walory turystyczne powiatu, m.in. Park Mużakowski wpisany na listę UNESCO, obiekty dziedzictwa kulturowego; 2. Duży współczynnik lesistości powiatu i wynikająca z niego możliwość wykorzystania lasów w celach turystycznych i przemysłowych; --- 3. Dobra dostępność do usług edukacyjnych (szkoły publiczne i niepubliczne); 4. Funkcjonowanie Łużyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej – dostęp do szkolnictwa wyższego; 5. Wysoko wykwalifikowana kadra nauczycielska; --- 6. Łatwy dostęp do usług zdrowotnych; 7. Relatywnie wysoki poziom bezpieczeństwa (dwie jednostki PSP na terenie powiatu); 8. Dobrze rozwinięty system ratownictwa w każdej z gmin; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odczuwalny stopień zanieczyszczenia wód i powietrza, szczególnie w rejonach przemysłowych i zurbanizowanych; 2. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców; 3. Niska konkurencyjność rolnictwa; 4. Utrudniony dostęp do dóbr kultury; 5. Słabo rozwinięta infrastruktura ułatwiająca uprawianie turystyki i rekreacji (ścieżki rowerowe);

3.12.2 Czynniki zewnętrzne – zidentyfikowane podczas dyskusji warsztatowej

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Występowanie złóż węgla brunatnego na terenie powiatu, a także pozostałych surowców naturalnych – żwirów, glin i ilów; 2. Duży potencjał do wykorzystania zasobów energii odnawialnej; 3. Wywołanie zainteresowania wśród inwestorów terenem powiatu za sprawą dostępności do wolnych terenów oraz położeniem komunikacyjnym; 4. Współpraca międzynarodowa z jednostkami z terenu Niemiec; 5. Budowa infrastruktury ułatwiającej komunikację z Niemcami i pozostałymi krajami UE; 6. Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Marszowie; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych w ramach programów UE (zasada refundacji, wkład własny); 2. Sieć szkół podstawowych i ponadgimnazjalnych rozbudowana nadmiernie w stosunku do potrzeb i możliwości finansowych samorządów; 3. Niedostosowany do potrzeb rynku profil kształcenia z zakresu szkolnictwa wyższego; 4. Kumulacja zjawisk pogodowych powodujących powodzie i podtopienia; 5. Zły stan urządzeń melioracyjnych minimalizujących zagrożenie powodziowe; 6. Niesprawnie działający, niedostosowany do potrzeb system transportu publicznego; 7. Słabo rozwinięta sieć i zły stan infrastruktury kolejowej na terenie powiatu 8. Odległość oraz utrudniony dojazd do Gorzowa Wielkopolskiego; 9. Niewystarczająca ilość środków niezbędnych do realizacji inwestycji o znaczeniu regionalnym i lokalnym; 10. Brak zintegrowanej promocji inwestycyjnej na szczeblu całego województwa; 11. Scentralizowanie instytucji otoczenia biznesu – brak przedstawicielstwa w ośrodkach subregionalnych – potrzeba rozwiązań systemowych dla całego województwa; 12. Trudny dostęp do usług specjalistycznych z zakresu ochrony zdrowia; 13. Brak dostępu do wydajnego zaopatrzenia w surowce energetyczne (gaz) oraz energię elektryczną;

3.12.3 Lista inwestycji i zadań priorytetowych z perspektywy powiatu żarskiego

Inwestycje o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym	Działania pozainwestycyjne, sprzyjające rozwojowi regionu
<p>1. Rozbudowa i modernizacja połączeń drogowych, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi A18 Berlin – Wrocław; • budowa wspólnej obwodnicy miast Żary i Żagań; • modernizacja DK12 Łęknica – Szprotawa; • modernizacja drogi łączącej Zieloną Górę i Żary z drogą A18; • budowa mostów granicznych Łęknica – Krauschwitz i Sobolice – Lodenau; • modernizacja i zwiększenie parametrów drogi wzdłuż Nysy Łużyckiej (integracja terenów przygranicznych); • modernizacja ciągów drogowych dla umożliwienia procesów integracyjnych na linii Poznań – Drezno; • budowa obwodnicy Lubuska; <p>2. Minimalizacja zagrożenia powodziowego poprzez rozbudowę i modernizację urządzeń przeciwpowodziowych (wały, kanały, rowy melioracyjne itp.);</p> <p>3. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz budowa oczyszczalni ścieków i spalarni odpadów dla powiatów żarskiego i żagańskiego;</p> <p>4. Modernizacja linii kolejowych wraz z uruchomieniem połączeń kolejowych zwiększających dostępność powiatu, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • linia kolejowa nr 275 Wrocław – Żagań; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania zwiększające stopień rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; 2. Promocja zachowań proekologicznych wśród mieszkańców powiatu; 3. Unowocześnienie i rozbudowa bazy do nauki zawodowej; 4. Wdrożenie rozwiązań systemowych dla całego województwa w zakresie utworzenia płaszczyzny współpracy pracodawców z placówkami edukacyjnymi (JST) na rzecz zwiększenia skuteczności kształcenia zawodowego; 5. Promocja rozwoju agroturystyki i większy nacisk na wykorzystanie posiadanych zasobów leśnych pod kątem turystyki; 6. Wspieranie kultywowania dziedzictwa historycznego Łużyc i mieszkających tam Polaków; 7. Stworzenie regionalnego, zintegrowanego systemu promocji inwestycyjnej i turystycznej; 8. Ułatwienie dostępu do służby zdrowia m.in. poprzez stworzenie szpitala wojewódzkiego w Żarach (utworzenie jednej placówki z dwóch); 9. Doposażenie służb bezpieczeństwa (Policja, Straż Pożarna) w odpowiedni sprzęt; 10. Stworzenie systemu ostrzegania przeciwpowodziowego w ramach ochrony przeciwpowodziowej (koordynacja działań odpowiednich służb); 11. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<ul style="list-style-type: none">• linia kolejowa nr 14 na odc. Żagań – Żary – Forst; <ol style="list-style-type: none">5. Zwiększenie oferty w zakresie dobrze uzbrojonych, cechujących się dobrą dostępnością obszarów inwestycyjnych, tworzenie nowych stref aktywności gospodarczej;6. Wyposażenie i doposażenie szkół zawodowych i technicznych w niezbędny sprzęt i urządzenia wspomagające proces kształcenia zawodowego;7. Budowa Parku Technologicznego w Żarach;8. Budowa Komendy Powiatowej Policji w Żarach;9. Modernizacja sieci energetycznej ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania źródeł energii odnawialnej;10. Zbadanie możliwości wykorzystania zasobów surowców naturalnych (głównie węgiel brunatny) oraz ewentualne inwestycje w tym zakresie (kopalnie, elektrownie itp.);	<ol style="list-style-type: none">12. Wzrost dostępności do Internetu na terenach wiejskich;13. Wzrost dostępności do usług z zakresu kultury na obszarach wiejskich;14. Przeorientowanie szkolnictwa wyższego z uwzględnieniem zapotrzebowania zgłaszanego przez lokalne rynki pracy;15. Podjęcie działań służących zacieśnieniu współpracy między Żaganiem, Żarami, Lubskiem i Szprotawą, stworzenie silnego ośrodka gospodarczego o dużym potencjale ludnościowym;16. Wykorzystanie istniejącego terminalu granicznego w Olszynie;
---	---

4. Potencjały i bariery rozwoju województwa lubuskiego z perspektywy subregionów – wyniki zbiorcze

Analiza barier i czynników rozwojowych o znaczeniu ponadlokalnym w poszczególnych powiatach wykazuje, iż wiele z nich jest tożsama dla wszystkich subregionów lub dla przeważającej większości z nich. Te powtarzające się czynniki należy uznać za najważniejsze potencjały lub przeszkody rozwojowe, zgłaszane przez przedstawicieli społeczności lokalnych. Powinny one zostać ujęte w aktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego, tak aby jej cele uwzględniały odpowiednie kierunki interwencji regionalnej, wykorzystując atuty subregionów lub niwelując ich bariery rozwojowe.

Poniższe zestawienie zawiera silne i słabe strony, występujące w każdym powiecie województwa lubuskiego (lub w znacznej większości subregionów), a uczestnicy warsztatów uznali te czynniki za bardzo istotne w kontekście rozwoju regionalnego.

Silne strony	Słabe strony
Położenie geograficzne	
1. Korzystne położenie geograficzne względem Niemiec – przy granicy polsko – niemieckiej; 2. Położenie w niedużej odległości od ośrodków aglomeracyjnych - w trójkącie pomiędzy aglomeracją poznańską, wrocławską i berlińską a także mniejszymi ośrodkami społeczno - gospodarczymi (np. Szczecin, Drezno); 3. Położenie na skrzyżowaniu tranzytowych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym, na osiach północ – południe i wschód – zachód;	-
Infrastruktura transportowa i komunikacja	
1. Dobra dostępność komunikacyjna regionu, szczególnie z terenu Niemiec – autostrady, drogi ekspresowe, magistralne linie kolejowe; 2. Dostęp do portów lotniczych – lotnisko w Babimoście, a także niewielka odległość od międzynarodowych portów lotniczych (Berlin, Poznań, Wrocław); 3. Zadowalająca gęstość dróg na terenie większości subregionów;	1. Niezadowalający stan techniczny dużej części dróg wszystkich kategorii; 2. Zdegradowana infrastruktura kolejowa (tory, dworce kolejowe), także w przypadku linii magistralnych – wydłużanie czasów przejazdu, zmniejszenie dostępności transportowej regionu; 3. Zdegradowana i nieczynna infrastruktura służąca do transportu wodnego (porty,

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>4. Dostęp znacznej części subregionów do międzynarodowej drogi wodnej E70, potencjał transportowy rzek przepływających przez województwo (Odra, Warta, Noteć);</p>	<p>przystanie, zamulone tory wodne);</p> <p>4. Niezadowalająca jakość i częstość połączeń komunikacji publicznej, brak połączeń dotkliwy szczególnie na obszarach wiejskich znacznie oddalonych od dużych ośrodków miejskich;</p> <p>5. Pogłębiające się dysproporcje w zakresie dostępu i jakości usług komunikacji publicznej pomiędzy ośrodkami miejskimi a terenami wiejskimi województwa;</p>
<p>Walory przyrodnicze i ochrona środowiska naturalnego</p>	
<p>1. Unikatowe, cenne walory przyrodnicze województwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • duży wskaźnik lesistości każdego z subregionów; • duża liczba jezior; • duży odsetek obszarów chronionych (w tym parków narodowych, rezerwatów przyrody, obszarów „Natura 2000” i innych); • unikatowe na skale europejską osobliwości przyrodnicze (np. siedliska ptaków, rezerwat nietoperzy); <p>2. Obszary atrakcyjne dla nowego osadnictwa, sprzyjające budowaniu oferty dla mieszkańców z dużych aglomeracji miejskich i tym samym równoważących niekorzystne tendencje demograficzne;</p> <p>3. Czyste, w małym stopniu przekształcone środowisko naturalne na przeważającej części obszaru województwa;</p> <p>4. Poprawa stanu środowiska naturalnego obserwowana w ciągu ostatnich lat (m.in. czystość wód w rzekach, odradzanie się zasobów przyrodniczych w dolinie Odry spowodowane zmniejszeniem dopływu zanieczyszczeń przemysłowych i rolniczych);</p>	<p>1. Niezagospodarowanie bądź nieudostępnienie części posiadanych przez województwo zasobów przyrodniczych – brak pomysłu na wykorzystanie oraz brak spójnej oferty regionalnej wykorzystującej walory przyrodnicze;</p> <p>2. Niższe klasy czystości wód powierzchniowych i gruntowych spowodowane słabym rozwojem sieci kanalizacyjnej na terenie województwa – zanieczyszczenia komunalne;</p> <p>3. Okresowo występujące zanieczyszczenia niektórych jezior, szczególnie uciążliwe na terenach atrakcyjnych turystycznie;</p> <p>4. Nieuregulowana kwestia gospodarki odpadami w części powiatów województwa;</p>
<p>Turystyka, rekreacja i dziedzictwo kulturowe</p>	

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża atrakcyjność turystyczna walorów przyrodniczych obiektów dziedzictwa kulturowego województwa; 2. Potencjał turystyczny rzek przepływających przez teren województwa; 3. Doskonałe warunki do rozwoju turystyki aktywnej i rekreacji (jazda konna, kajakarstwo, żeglarstwo, nordic walking, turystyka rowerowa itp.); 4. Bogate, różnorodne zasoby dziedzictwa kulturowego: <ul style="list-style-type: none"> • zamki i pałace; • obiekty sakralne; • układy urbanistyczne miast; • zabytki techniki; • muzea; 5. Unikatowość na skalę krajową i międzynarodową niektórych walorów województwa, np. Międzyrzecki Rejon Umocniony, zagłębie winiarskie w powiecie zielonogórskim; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezadawalający stan posiadanej bazy turystycznej – miejsca noclegowe, szlaki turystyczne, infrastruktura towarzysząca itp.; 2. Brak spójnej, regionalnej oferty turystycznej dla potencjalnych odbiorców (np. ujednoczona wizualizacja turystyczna najważniejszych atrakcji, system udziału w wydarzeniach turystycznych ze spójną ofertą i materiałami promocyjnymi, turystyczny portal regionalny angażujący wszystkie subregiony z ich ofertami, kreowanie produktów turystycznych, marki regionalne itp.); 3. Degradacja infrastruktury turystycznej i niezadawalające zainteresowanie tą gałęzią gospodarki na terenie województwa wśród inwestorów; 4. Zły stan techniczny większości zabytków architektury, konieczność pilnych, kosztownych remontów;
Gospodarka lokalna	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonujące strefy przemysłowe (Specjalne Strefy Ekonomiczne, strefy aktywności gospodarczej, parki przemysłowe i technologiczne) w znacznej części subregionów województwa – atrakcyjne tereny inwestycyjne oraz atut wizerunkowy województwa; 2. 3. Duża liczba wolnych terenów do zagospodarowania inwestycyjnego i ich dobra dostępność 4. Dobrze funkcjonujący system obsługi inwestorów w niektórych subregionach – szczególnie tych gdzie strefy aktywności gospodarczej są w znacznym stopniu zagospodarowane; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Problem z zagospodarowaniem niektórych stref aktywności gospodarczej - niedostosowanie ofert inwestycyjnych do wymagań inwestorów – np. brak uzbrojenia terenów inwestycyjnych, gorsza dostępność komunikacyjna części z oferowanych obszarów, problem z pozyskaniem odpowiedniej liczby wykwalifikowanych pracowników; 2. Brak wspólnej, regionalnej zintegrowanej oferty inwestycyjnej; 3. Brak regionalnego systemu promocji gospodarczej i inwestycyjnej;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<ol style="list-style-type: none"> 5. Dominujące branże przemysłowe i gospodarcze w niektórych subregionach – pozyskiwanie oraz obróbka drewna, przemysł papierniczy i metalowy, branża informatyczna, przemysł spożywczy; 6. Duże zainteresowanie ze strony inwestorów obszarami inwestycyjnymi w województwie; 7. Zasoby bogactw naturalnych – m.in. węgiel brunatny, ropa naftowa, gaz ziemny, drewno, materiały budowlane – i związany z nimi rozwój różnych branż; 8. Warunki do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych – w szczególności energii wiatrowej, wodnej i biomasy; 	
Rynek pracy	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże zasoby siły roboczej; 2. Niskie koszty pracy na terenie województwa – niższe w porównaniu do województw sąsiednich; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysokie bezrobocie w większości powiatów, zauważalne szczególnie na obszarach wiejskich; 2. Niekorzystna struktura bezrobocia – bezrobocie długotrwałe i dziedziczne; 3. Zauważalna migracja młodych, wykształconych mieszkańców województwa do większych ośrodków aglomeracyjnych w Polsce (np. Poznań, Wrocław) i za granicą; 4. Nasilone zjawisko problemów społecznych na terenach byłych PGR – nieporadność życiowa, brak motywacji do poszukiwania i podejmowania pracy, dziedziczenie problemów społecznych i stylu życia;
Edukacja	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobrze rozwinięta sieć placówek edukacyjnych na terenie województwa, w tym dostęp do szkół i uczelni wyższych (w regionie oraz regionach sąsiednich); 2. Szeroka oferta edukacyjna oferowana przez placówki z terenu województwa; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profil kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych (głównie zawodowych, technicznych i wyższych) niedostosowany do oczekiwań pracodawców z terenu województwa; 2. Niedostateczna baza lokalowa i brak odpowiedniego, specjalistycznego sprzętu do kształcenia zawodowego w placówkach

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

	<p>regionu;</p> <p>3. Niedobór osób posiadających specjalistyczne wykształcenie techniczne;</p> <p>4. Nadmiar w stosunku do potrzeb osób wykształconych w kierunkach humanistycznych i administracyjnych;</p>
Opieka zdrowotna i bezpieczeństwo publiczne	
<p>1. Relatywnie wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego w większości powiatów (z wyjątkiem zagrożeń powodziowych);</p> <p>2. Wysoki poziom usług medycznych w większości placówek medycznych na terenie województwa;</p>	<p>1. Utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych, w szczególności z terenów wiejskich, oddalonych od głównych ośrodków miejskich województwa;</p> <p>2. Zły stan urządzeń melioracyjnych i przeciwpowodziowych (wałów przeciwpowodziowych, rowów melioracyjnych, kanałów, zamulenie koryt rzecznych itp.), będący skutkiem wieloletnich zaniedbań;</p>
Pozostałe	
<p>1. Rozpoznawalne w kraju i za granicą wydarzenia i imprezy kulturalne odbywające się na terenie województwa – m.in. Lubuski Festiwal Filmowy, Święto Wina i Kabareton w Zielonej Górze i inne;</p> <p>2. Duża aktywność organizacji pozarządowych w części powiatów z terenu województwa;</p>	<p>1. Utrudniony dostęp do szerokopasmowego Internetu, w szczególności na terenach wiejskich;</p> <p>2. Niska gęstość zaludnienia na przeważającym obszarze województwa, znacznie zwiększająca koszty inwestycji i utrzymania infrastruktury;</p> <p>3. Niewystarczająca oferta kulturalna dla mieszkańców województwa, utrudniony dostęp do placówek kultury na terenach wiejskich;</p> <p>4. Niski stopień rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego na przeważającej części województwa;</p> <p>5. Braki w planach zagospodarowania przestrzennego nie pozwalające na efektywne zarządzanie gruntami;</p>

Wpływ czynników zewnętrznych

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ułatwiona z racji położenia współpraca międzynarodowa z partnerami niemieckimi (jednostki samorządu terytorialnego, prywatni przedsiębiorcy); 2. Poprawa dostępności komunikacyjnej regionu za sprawą planowanej centralnie budowy nowych dróg – m.in. autostrada A2, drogi szybkiego ruchu S3, S5 i modernizacji linii kolejowych; 3. Plany związane z pogłębieniem torów wodnych rzek regionu i szersze ich wykorzystanie w celach transportowych; 4. Duże zainteresowanie społeczeństwa aktywnymi formami wypoczynku i rekreacji – m.in. żeglarstwo, kajakarstwo, sporty wodne, turystyka piesza i rowerowa nordic walking, narciarstwo tourowe i biegowe itp. 5. Duże zainteresowanie ofertą turystyczną powiązaną z usługami zdrowotnymi i rekreacyjnymi – oferty typu SPA; 6. Niesłabnące zainteresowanie krótkimi wyjazdami turystycznymi („turystyka weekendowa”) – dobre położenie tranzytowe województwa; 7. Stopniowa poprawa stanu środowiska naturalnego obserwowana w dłuższym okresie czasu; 8. Przepisy prawa międzynarodowego wymuszające szersze wykorzystanie źródeł energii odnawialnej; 9. Dobry klimat inwestycyjny kształtowany m.in. poprzez powstawanie nowych, uzbrojonych i w pełni wyposażonych stref przemysłowych, a także powiększanie istniejących; 10. Wykorzystanie potencjału sektora naukowo-badawczego dostępnego w regionie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peryferyjne położenie województwa względem Polski centralnej – marginalne traktowanie regionu lubuskiego i całej Polski Zachodniej przez władze centralne; 2. Niewykorzystanie potencjału transportowego linii kolejowych i szlaków wodnych oraz dalsza ich degradacja; 3. Niezadowalająca oferta komunikacji publicznej w zakresie dojazdów do ośrodków administracyjnych w województwie (Gorzów Wlkp., Zielona Góra) i poza nim (Poznań, Wrocław); 4. Konkurencja w zakresie oferty turystycznej i promocji ze strony województw posiadających atrakcyjniejsze walory – trudności w wykreowaniu własnej oryginalnej oferty; 5. Hamowanie inwestycji i rozwoju regionu z powodu dużej ilości obszarów chronionych; 6. Brak systemu rekompensat dla samorządów posiadających ogromne odsetki terenów chronionych na swoim obszarze, z tytułu niemożności ich gospodarczego wykorzystania 7. Brak płaszczyzny współpracy i systemowych rozwiązań w zakresie wspólnego kreowania lokalnych i regionalnej oferty edukacji zawodowej i technicznej pomiędzy pracodawcami a sektorem edukacyjnym (samorządowym); 8. Otwarcie rynku pracy w Niemczech od maja 2011 roku – możliwość dalszego odpływu wykwalifikowanych pracowników; 9. Skutki światowego kryzysu gospodarczego w postaci wyhamowania inwestycji zewnętrznych;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

<p>i regionach sąsiednich do dynamizowania działań w zakresie transferu technologii i innowacyjności;</p> <p>11. Ograniczanie kosztów funkcjonowania podmiotów gospodarczych na całym świecie – poszukiwanie miejsc atrakcyjnych inwestycyjnie – również pod kątem niskich kosztów pracy;</p> <p>12. Przygraniczne położenie szansą rozwojową dla placówek medycznych – możliwość pozyskania klientów z zagranicy;</p> <p>13. Możliwości płynące ze współpracy międzynarodowej (w szczególności z jednostkami samorządu terytorialnego, firmami prywatnymi i organizacjami z terenu Niemiec);</p> <p>14. Perspektywa zewnętrznych środków finansowych na działania rozwojowe w kolejnym okresie programowania UE;</p>	<p>10. Duża część terenów województwa zagrożona powodziami (zagrożenie m.in. ze strony rzek: Odry, Nisy Łużyckiej, Warty, Noteci i Bobru oraz mniejszych dopływów);</p> <p>11. Coraz częściej występujące niekorzystne zjawiska pogodowe, powodujące powodzie i podtopienia</p> <p>12. Pogorszenie dostępu do lekarzy pierwszego kontaktu – zjawisko starzenia się kadry medycznej;</p> <p>13. Problemy z uzyskaniem zewnętrznego wsparcia finansowego – niemożność wypełnienia kryteriów dofinansowania (zasada refundacji, wkład własny), nadmierna biurokracja;</p> <p>14. Niewystarczająca współpraca pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w kwestiach związanych z rozwojem regionalnym;</p>
---	--

5. Potrzeby i aspiracje - zadania inwestycyjne

5.1 Infrastruktura komunikacyjna – transport drogowy

W trakcie warsztatów powiatowych za jeden z atutów na ogół uznawano dobrze rozwiniętą, gęstą sieć dróg. Jednocześnie negatywne oceny kierowano w stronę stanu technicznego dróg wszystkich kategorii.

W zdecydowanej większości oceniono go jako zły lub niezadowolający, a inwestycje w remonty i modernizacje infrastruktury drogowej oraz poprawę dostępności komunikacyjnej bardzo często uznawano za kluczowe. Jako priorytetowe zadania z punktu widzenia rozwoju województwa w tym zakresie wskazano:

- a) Remonty, modernizacje oraz budowy autostrad, dróg ekspresowych i dróg krajowych:
 1. Dokończenie budowy autostrady A2 na terenie województwa lubuskiego razem z węzłami zjazdowymi;
 2. Budowa drogi ekspresowej S3 na terenie województwa;
 3. Autostrada A18 (oznaczona jako DK18) na odcinku Olszyna (granica państwa) – Iłowa – granica województwa – modernizacja południowej nitki jezdni i dostosowanie parametrów drogi do autostrady;
 4. DK 12 na odcinku Łęknica – Żary – Żagań – Szprotawa;
 5. DK 22 na odcinku Kostrzyn nad Odrą – Gorzów Wlkp. – granica województwa, wraz z podniesieniem jej statusu do drogi ekspresowej na odcinku Kostrzyn nad Odrą – węzeł z S3;
 6. DK 24 na odcinku Skwierzyna – granica województwa wraz z podniesieniem jej statusu do drogi ekspresowej;
 7. DK 27 na odcinku Zielona Góra – Żary – węzeł z A18;
 8. DK 32 na odcinku Gubinek (granica państwa) – Zielona Góra – Sulechów – granica województwa;
- b) Remonty i modernizacje w zakresie dróg wojewódzkich:
 1. DW 132 w granicach Miasta Gorzowa Wielkopolskiego (ul. Kostrzyńska);
 2. DW 138 na całej długości;
 3. DW 137 Międzyrzecz – Sulęcín (droga alternatywna dla autostrady A2);
 4. DW 139 Dębrznica – Rzepin;
 5. DW 158 z przebudową wiaduktu w miejscowości Santok;
 6. DW 160 na odcinku od Drezdenka do powstałej kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego;
 7. DW 276 na odcinku Krosno Odrzańskie - Świebodzin;

8. DW 278 na odcinku Wschowa - Sława - Sulechów - Szklarka Radnicka;
 9. DW 279 na odcinku Wysokie - Zawada (droga otaczająca Zieloną Górę);
 10. DW 295 na odcinku Nowogród Bobrzański - Żagań;
 11. DW 296 na odcinku Kożuchów - Żagań - Iłowa - granica województwa;
 12. DW 313 na odcinku Klenica – Babimost
 13. droga wzdłuż Nysy Łużyckiej i granicy polsko - niemieckiej na odcinku Gubin - autostrada A18;
- c) Remonty i modernizacje w zakresie dróg powiatowych i gminnych – inwestycje, które zdaniem uczestników warsztatów posiadają charakter ponadlokalny poprzez tworzenie połączeń alternatywnych dla dróg wyższej kategorii lub usprawnienie połączeń dla znacznej części regionu. Drogi te nie są zaznaczone na poniższej mapie.
1. droga Kłodawa – Różanki;
 2. droga Płomykowo – Górki Noteckie;
 3. droga Trzciel – Pszczew;
 4. droga Krosno Odrzańskie – Świebodzin przez Bytnicę (utworzenie trasy alternatywnej dla DW 276);
 5. droga Krosno Odrzańskie – Pliszka (skrócenie dojazdu z Krosna Odrzańskiego do DW138 i autostrady A2);
 6. droga Uście – Kolsko;
 7. droga Żagań – Dzietrychowice – Brzeźnica (utworzenie alternatywnego dojazdu w kierunku Zielonej Góry);
 8. droga Jeleniów - Niwiska;
 9. droga Klępsk - Krężoły;
 10. droga Kargowa - Karszyn;
 11. droga Miłsko - Dąbrowa;
 12. droga Zabór - Czarna;
 13. droga Bojadła - Pyrnik;
 14. droga Zielona Góra – Zawada – Sulechów wraz z remontem mostu w miejscowości Cigacice;
 15. droga Stare Kramsko – Wojnowo;
 16. droga Nowogród Bobrzański – Krzywaniec (droga do zakładu karnego w Krzywańcu);
 17. utwardzenie drogi relacji Ługi – Książ Śląski;
- d) W zakresie budowy obwodnic wykonanie dróg obwodowych dla miejscowości:
1. Dobiegniew;

2. Drezdenko;
 3. Gorzów Wielkopolski (obwodnica północna - obwodnica wewnętrzna łącząca ul. Wyszyńskiego ulicą Kamienną z drogą S3);
 4. Gralewo;
 5. Iłowa;
 6. Kargowa
 7. Kostrzyn nad Odrą;
 8. Kożuchów;
 9. Krosno Odrzańskie;
 10. Lubsko;
 11. Międzyrzecz;
 12. Nowa Sól;
 13. Nowe Miasteczko;
 14. Nowogród Bobrzański;
 15. Przyborów;
 16. Rzepin;
 17. Skwierzyna;
 18. Sława;
 19. Strzelce Krajeńskie;
 20. Sulęcín;
 21. Trzciel;
 22. Wschowa;
 23. Zielona Góra;
 24. Żagań i Żary (wspólna obwodnica);
- e) W zakresie infrastruktury drogowej i infrastruktury towarzyszącej:
1. Budowa mostu na Odrze w ciągu DW 282 w miejscowości Milsko w miejscu przeprawy promowej – skrócenie dojazdu do Zielonej Góry z rejonów Wschowy i Sławy;
 2. Budowa mostów na Odrze i Nysie Łużyckiej w miejscowościach Górzycy, Urad, Żytowań, Łęknica, Kostrzyn nad Odrą i Sobolice – umożliwienie dojazdu do Niemiec i obsługa ruchu transgranicznego;
 3. Budowa mostu w Krośnie Odrzańskim na DK 29 w ciągu planowanej obwodnicy miasta;

Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji

4. Budowa mostu na Odrze w ciągu DW 281 w miejscowości Pomorsko w miejscu przeprawy promowej – ułatwienie dojazdu do Zielonej Góry z północnej części powiatu zielonogórskiego;
5. Budowa mostu na Odrze w miejscowości Bytom Odrzański w miejscu przeprawy promowej – połączenie DW 326 z DW 292 i 293;
6. Budowa mostu na Odrze w ciągu DW 138 w miejscowości Połęcko – ułatwienie dojazdu z kierunku Gubina w stronę północną;
7. Budowa mostu na rzece Bóbr w miejscowości Łagoda;

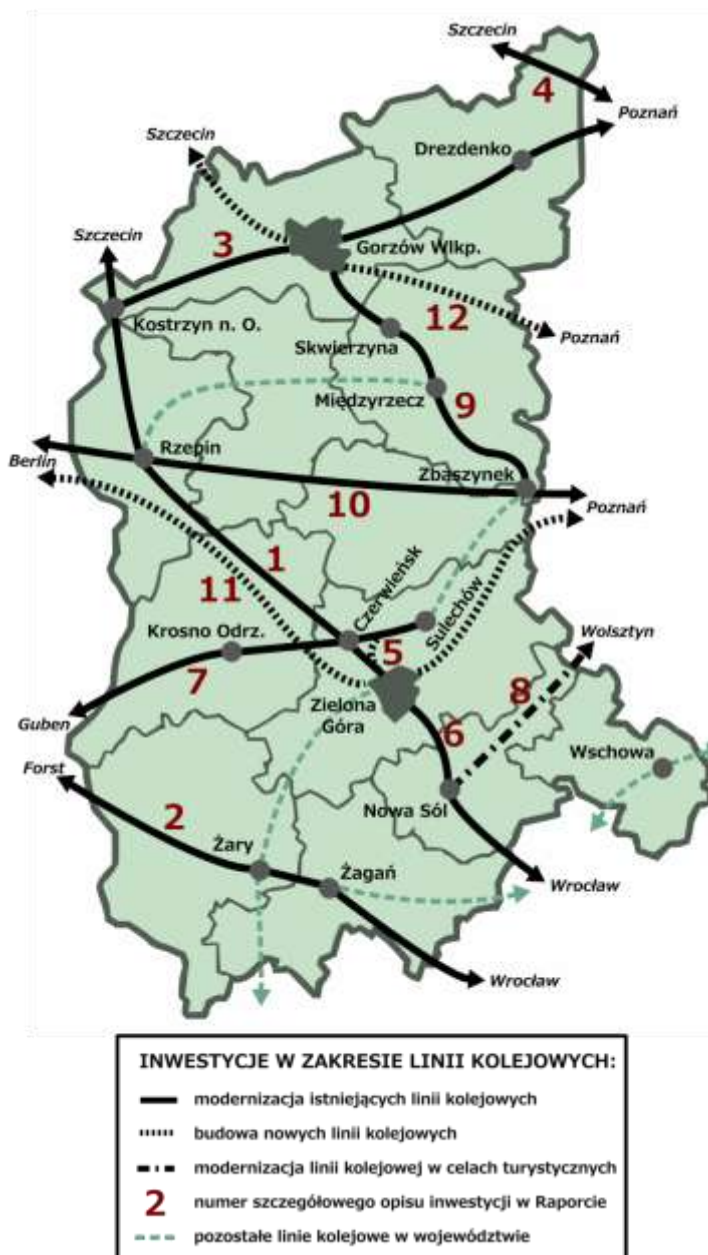

5.2 Infrastruktura komunikacyjna – transport kolejowy

Ogólna ocena infrastruktury kolejowej na terenie województwa sprowadzała się do wskazania potencjału rozwojowego, który niesie ze sobą posiadana przez województwo sieć linii kolejowych, a także zasygnalizowania bardzo złego stanu technicznego większości budowli i urządzeń określanych zbiorczo jako infrastruktura kolejowa (tory, dworce kolejowe, perony itp.). Za priorytetowe inwestycje w obszarze transportu kolejowego uczestnicy warsztatów uznali:

1. Modernizację magistralnej linii kolejowej nr 273 Wrocław Główny – Głogów – Zielona Góra – Kostrzyn nad Odrą – Szczecin Główny;
2. Modernizację linii kolejowej nr 275 Wrocław Główny – Żagań na odcinku Miłkowice – Żagań i linii kolejowej nr 14 Łódź Kaliska – Forst na odcinku Żagań – Żary – Forst;
3. Modernizacja linii kolejowej nr 203 Tczew – Kietz na odcinku Krzyż – Gorzów Wielkopolski – Kostrzyn nad Odrą wraz z jej elektryfikacją i remontem estakady;
4. Modernizację magistralnej linii kolejowej nr 351 Poznań Główny – Szczecin Główny;
5. Budowę łącznicy kolejowej omijającej stację Czerwieńsk, która umożliwi połączenie z Zielonej Góry w kierunku Gorzowa Wlkp., Poznania i Warszawy bez konieczności zmiany kierunku jazdy;
6. Dostosowanie infrastruktury kolejowej oraz działania administracyjne niezbędne do uruchomienia szybkiej kolei aglomeracyjnej na trasie Sulechów – Zielona Góra – Nowa Sól;
7. Modernizację linii kolejowej nr 358 Zbąszynek – Guben na odcinku Czerwieńsk – Krosno Odrzańskie – Guben wraz z reaktywacją przewozów pasażerskich (połączenie Zielonej Góry z Cottbus);
8. Udrożnienie linii kolejowej nr 371 Wolsztyn – Żagań na odcinku Wolsztyn – Nowa Sól wraz z wykorzystaniem jej do celów turystycznych (połączenie z jedyną czynną parowozownią w Europie w Wolsztynie, pociągi retro z parowozem dla miłośników kolei);
9. Modernizację linii kolejowej nr 367 Gorzów Wlkp. – Zbąszynek w celu ułatwienia dojazdu z Gorzowa Wlkp. do Zielonej Góry i podniesienie jej parametrów do prędkości 120 – 200 km/h;
10. Przebudowę do standardu kolei dużych prędkości linii kolejowej nr 3 (E30) Warszawa – Poznań – Frankfurt nad Odrą i powiązanie jej z węzłem drogowym w Świebodzinie (skrzyżowanie autostrady A2 z drogą ekspresową S3);
11. Budowa nowej linii kolejowej dużych prędkości Poznań – Zielona Góra – Berlin;
12. Budowa nowej linii kolejowej dużych prędkości - Linia Zachodnia: Poznań - Gorzów Wlkp. - Szczecin;

13. Dostosowanie infrastruktury kolejowej do wymagań systemu Park & Ride dla Gorzowa Wielkopolskiego.

Źródło: Opracowanie własne MISTiA Kraków

5.3 Infrastruktura komunikacyjna – transport wodny i lotniczy

Według uczestników warsztatów powiatowych transport wodny i lotniczy mają mniejsze znaczenie dla rozwoju województwa niż opisany powyżej transport drogowy i kolejowy. Wskazania dotyczące konieczności inwestycji w drogi wodne i lotniska pojawiały się przede wszystkim w powiatach, na terenie których znajduje się już odpowiednia, choć najczęściej zdekapitalizowana i niewykorzystywana infrastruktura. Jako inwestycje kluczowe wskazano:

a) w zakresie transportu lotniczego:

1. Zagospodarowanie i rozwój lotniska w Babimoście;
2. Utworzenie w okolicach Gorzowa Wielkopolskiego lotniska przystosowanego do lotów turystycznych, sportowych i biznesowych;

b) w zakresie transportu wodnego:

1. Pogłębienie koryt rzek: Odry , Warty (dostosowanie obu rzek do IV klasy żeglowności) Noteci, budowa drogi wodnej E70;
2. Budowa portów rzecznych w Nowej Soli, Bytomiu Odrzańskim i Gorzowie Wielkopolskim;
3. Budowa przystani w Siedlisku, Cigacicach, Skwierzynie, na zakolu Starej Odry;
4. Inwestycje w infrastrukturę służącą do transportu rzeczno;
5. Adaptacja projektu „Łączą nas rzeki” – etap II – budowa zintegrowanego systemu turystyki wodnej w gminach Gorzów Wlkp., Kostrzyn nad Odrą, Witnica, Deszczno, Santok;

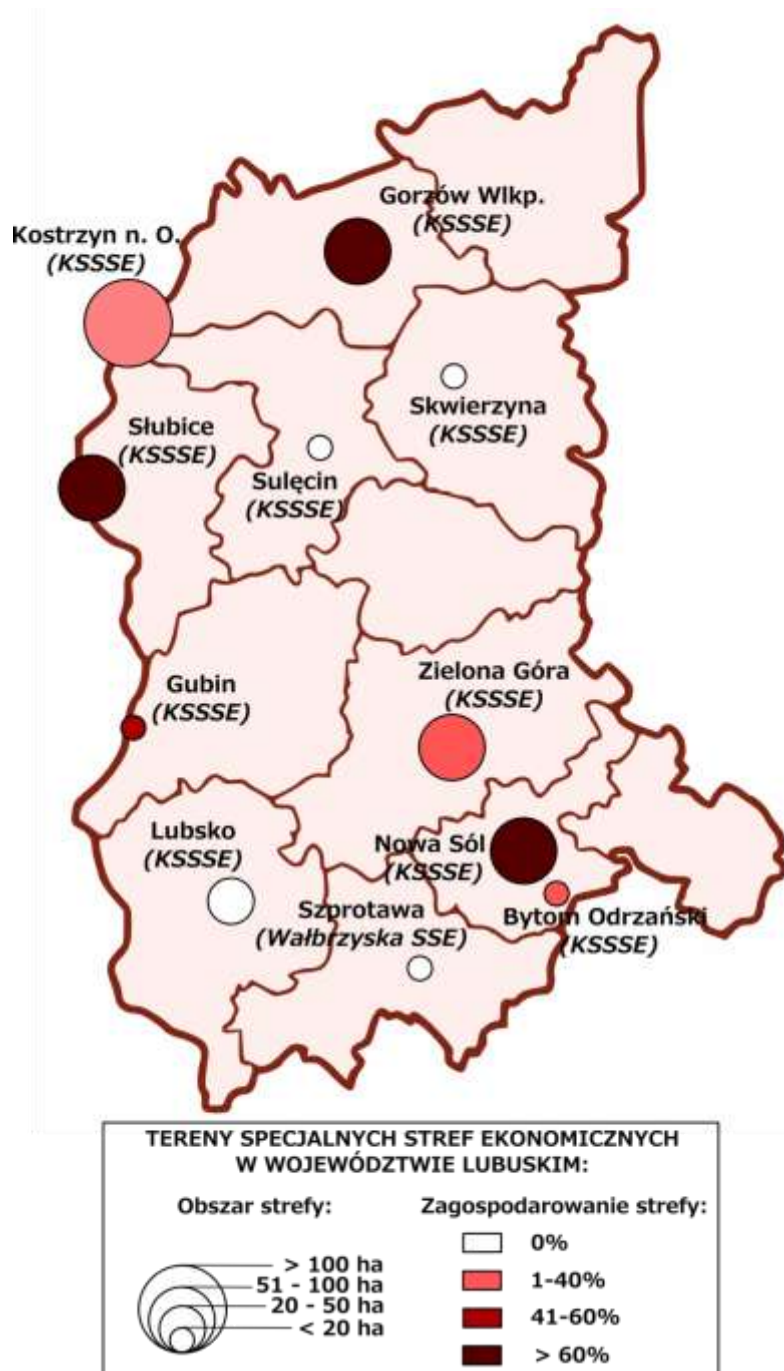
5.4 Infrastruktura turystyczna, przemysłowa i komunalna

Ostatnią grupę zadań inwestycyjnych stanowią wszelkie działania związane z takimi obszarami jak turystyka, przemysł i przedsiębiorczość, bezpieczeństwo energetyczne, dziedzictwo kulturowe itp. Zdecydowana większość wskazań w przypadku tych zadań opierała się na bardzo ogólnym zasygnalizowaniu najpilniejszych potrzeb, bez szczegółowego określania miejsca i rodzaju inwestycji (w przeciwieństwie do np. infrastruktury drogowej). Według uczestników warsztatów priorytetowe zadania inwestycyjne skupiają się wokół następujących obszarów:

1. Modernizacja i rozbudowa sieci komunalnej (w szczególności sieci kanalizacyjnej, także sieci gazowej, energetycznej i wodociągowej), głównie na terenach wiejskich województwa;
2. Inwestycje w system gospodarki odpadami – budowa wysypisk śmieci, zakładów segregacji i utylizacji odpadów, spalarni, ośrodków badawczo-rozwojowych w zakresie ekoinnowacji w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze;
3. Budowa biogazowi;
4. Wykorzystanie posiadanych przez województwo zasobów do produkcji energii odnawialnej – w szczególności inwestycje w wykorzystanie energii wiatrowej (farmy wiatrowe), wodnej i biomasy;
5. Unowocześnienie i rozwój posiadanej przez województwo bazy turystycznej i rekreacyjnej, głównie w zakresie szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych,

szlaków wodnych i konnych, bazy noclegowej itd. Wśród inwestycji wymienia się m.in.:

- budowę toru saneczkowego w Bobrownikach;
 - budowę zalewu w Brzeźnicy;
 - stworzenie szlaku kajakowego na rzece Santoczna;
 - budowę toru regatowego w Gorzowie Wlkp.;
6. Budowa i modernizacja infrastruktury obiektów kulturalnych i rekreacyjnych;
 7. Tworzenie i sukcesywne uzbrajanie posiadanych przez jednostki samorządu terytorialnego terenów inwestycyjnych;
 8. Rozbudowa i dalsze uzbrajanie Nowosolskiej Strefy Przemysłowej wraz z powstaniem Parku Naukowo – Technologicznego „Interior”;
 9. Badania w kierunku możliwości wykorzystania pokładów surowców naturalnych (m.in. węgiel brunatny, ropa naftowa, gaz ziemny, materiały budowlane);

Źródło: Opracowanie własne FRDL MISTiA

10. Rozbudowa sieci teleinformatycznych i upowszechnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu na terenie całego województwa. Priorytet winna stanowić likwidacja tzw. „białych plam” na mapie dostępu do Internetu w województwie;
11. Odbudowa i ochrona obiektów dziedzictwa historycznego (zabytkowe kościoły, zamki, pałace, układy urbanistyczne) oraz ich jak najszersze udostępnienie potencjalnym zwiedzającym;

12. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w szczególności obszarów śródmiejskich, osiedli z „wielkiej płyty”, terenów przemysłowych, powojсковych i obszarów byłych PGR;
13. Tworzenie nowoczesnej bazy dydaktycznej dla szkolnictwa zawodowego i specjalistycznego (w tym utworzenie w Gorzowie Wielkopolskim zespołu szkół technicznych i zespołu szkół artystycznych przy Centrum Edukacji Artystycznej);
14. Rozbudowa i modernizacja bazy medycznej (głównie szpitale specjalistyczne, żłobki) i edukacyjnej (przedszkola, szkoły) oraz sukcesywne wyposażenie placówek w niezbędny sprzęt i urządzenia;
15. Utworzenie na potrzeby północy województwa, w Gorzowie Wielkopolskim lub na terenie jednej z gmin MG-6, bazy Lotniczego Pogotowia Ratunkowego;
16. Zapobieganie zjawiskom powodziowym poprzez rekonstrukcję systemów melioracyjnych;
17. Dokończenie modernizacji ciągu wałów przeciwpowodziowych na rzece Odrze i jej dopływach;
18. Budowa przepompowni stanów wysokich wód przy ujściu rzeki Czarna Struga do Odry;

Inwestycje w zakresie rozwoju transportu publicznego na obszarach aglomeracyjnych, w tym tworzenie Park & Ride

6. Potrzeby i aspiracje - zadania nieinwestycyjne

Wymieniane przez uczestników warsztatów najpilniejsze zadania nieinwestycyjne, których uwzględnienie w strategii będzie mieć kluczowe znaczenie dla rozwoju województwa zawierają się w następujących obszarach tematycznych:

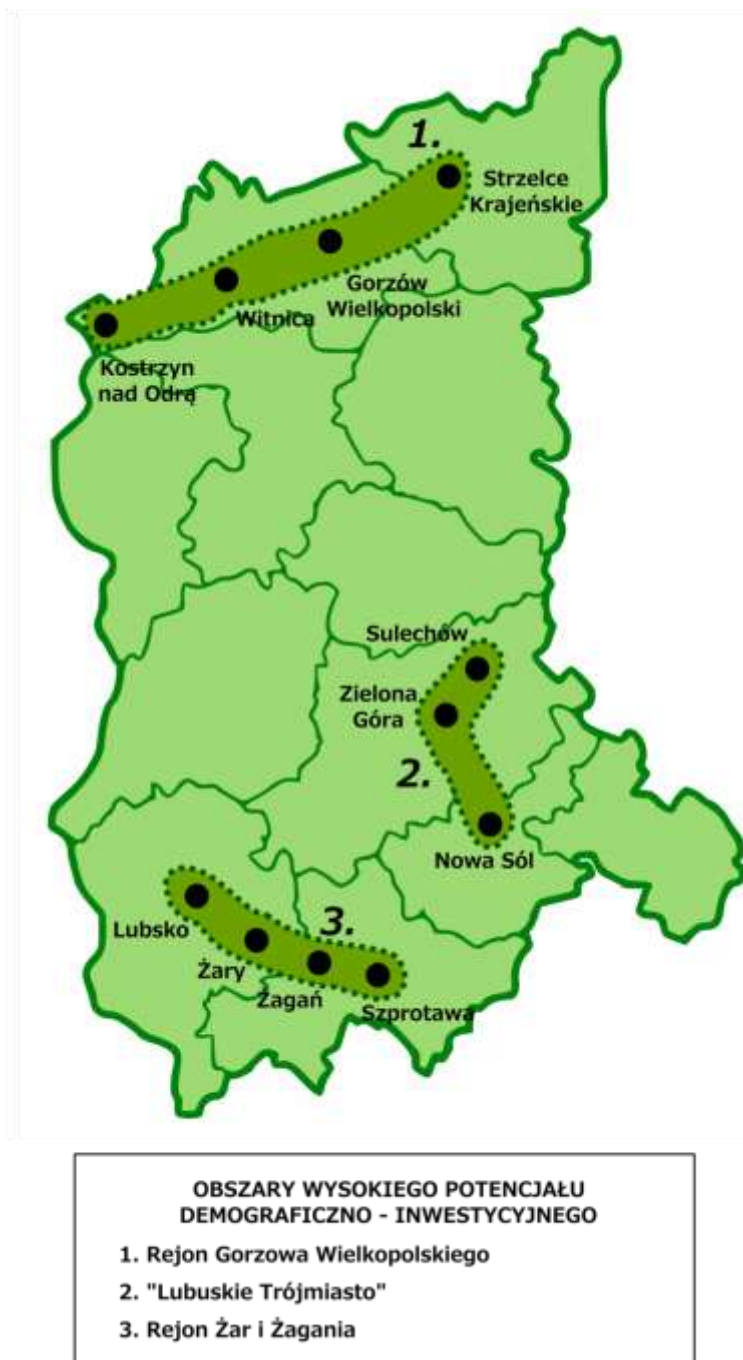
1. Promocja turystyczna i gospodarcza województwa – stworzenie zintegrowanego systemu promocji województwa, wraz z wykreowaniem lokalnej marki, lubuskiego produktu turystycznego oraz organizacją i udziałem w przedsięwzięciach służących reklamowaniu walorów województwa;
2. Walka z bezrobociem – pod tym pojęciem kryją się dwa podstawowe rodzaje działań: organizacja form aktywizujących dla osób pozostających bez pracy (kursy, szkolenia, pomoc w przekwalifikowaniu się), a także nacisk na jak najlepsze dostosowanie oferty placówek edukacyjnych do zapotrzebowania zgłaszanego przez pracodawców. Dotyczy to zarówno kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym, jak i wyższym – tworzenie systemu współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a placówkami kształcenia zawodowego oraz systemu wsparcia rozwoju osobowego młodzieży w lubuskich szkołach;
3. Edukacja w zakresie ekologii – przeciwdziałanie jednemu z najczęściej wskazywanych mankamentów województwa, którym jest niska świadomość ekologiczna jego mieszkańców. Działanie to ma stanowić niezbędne uzupełnienie zadań inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska (m.in. rozbudowa kanalizacji, regulacja gospodarki odpadami);
4. Polepszenie dostępu do usług publicznych – w rozwinięciu tego zadania zawiera się między innymi zapewnienie lepszej, atrakcyjniejszej oferty kulturalnej, głównie na terenach wiejskich, zapewnienie lepszego dostępu do podstawowych usług publicznych (np. opieka medyczna), a także pośrednio działania zmierzające do uproszczenia procedur załatwiania spraw urzędowych;
5. Wykorzystanie potencjału demograficzno - rozwojowego regionalnych ośrodków miejskich;

**KONCENTRACJA NIEKORZYSTNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH
NA OBSZARACH WIEJSKICH ZWIĄZANYCH
Z WYSTĘPOWANIEM TERENÓW BYŁYCH PGR**

powiaty wskazane przez uczestników warsztatów jako obszary o największej koncentracji niekorzystnych zjawisk społecznych spowodowanych występowaniem terenów byłych PGR

Źródło: Opracowanie własne FRDL MISTiA

Źródło: Opracowanie własne FRDL MISTiA

Niezwykle istotną kwestią, odnoszącą się bezpośrednio do każdego z powyższych punktów jest prowadzenie możliwie najszerzej zakrojonej współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i prywatnymi przedsiębiorcami. Akcentowana jest również potrzeba dalszego zacieśniania współpracy z zagranicą, zwłaszcza w kontekście wspólnych potrzeb i interesów (np. występujące po obu stronach Odry i Nisy Łużyckiej zagrożenie powodziowe). Konieczność prowadzenia takiej właśnie współpracy była najczęściej wskazywana jako priorytetowe zadanie pozainwestycyjne.

7. Podsumowanie

Podczas przeprowadzonych przez FRDL MISTiA warsztatów powiatowych uczestnicy dokonali analizy silnych i słabych stron poszczególnych subregionów województwa, rozumianych jako ponadlokalne potencjały rozwojowe oraz ponadlokalne bariery. Opinie i rekomendacje uczestników posłużyły do opracowania zagregowanej Mapy Potrzeb i Aspiracji województwa lubuskiego, która stanowi syntezę materiałów zebranych we wszystkich powiatach wchodzących w jego skład.

Do podstawowych atutów województwa lubuskiego wynikających z położenia geograficznego uczestnicy warsztatów zaliczyli przede wszystkim bliskość Niemiec i wynikające z tego faktu możliwości związane z rozwojem turystyki i gospodarki. Atut położenia przygranicznego wzmacniany jest istnieniem przecinających województwo szlaków komunikacyjnych – drogowych i kolejowych – o znaczeniu międzynarodowym, łączących zachód Europy ze wschodem Starego Kontynentu i Azją. Nie bez znaczenia w opinii respondentów pozostaje również fakt niedalekiej odległości województwa od ważnych ośrodków społeczno – gospodarczych – Wrocławia, Poznania i w nieco mniejszym stopniu Szczecina.

Wspomnianą wyżej dobrą dostępność komunikacyjną regionu uzupełnia posiadanie w granicach województwa lotniska pasażerskiego w Babimoście (przy czym jako słabą stronę wykazywano obecną stagnację portu lotniczego), a także stosunkowo mała odległość do międzynarodowych portów lotniczych w Berlinie, Poznaniu i Wrocławiu. Problemem jest natomiast stan infrastruktury komunikacyjnej, w dużej mierze zdegradowanej, znacznie odstającej od standardów europejskich. Dotyczy to zarówno infrastruktury drogowej, jak i kolejowej.

Za silną stroną województwa uczestnicy warsztatów uznają walory środowiska naturalnego, w dużej mierze unikatowe w skali Polski i Europy. Za znak rozpoznawczy województwa, a także duży potencjał turystyczny uchodzi wysoki wskaźnik lesistości regionu. Respondenci potencjał turystyczny dostrzegają także wśród znajdujących się na terenie Ziemi Lubuskiej jezior i rzek. Za mankament uznawany jest jednak słaby stopień rozwoju bazy turystycznej, zdekapitalizowana infrastruktura turystyczna. W parze

z działaniami rewitalizacyjnymi powinna iść także szeroko zakrojona promocja walorów turystycznych województwa, oparta na spójnej, zintegrowanej strategii turystycznej i promocyjnej, zawierającej takie elementy jak regionalne produkty turystyczne, marki turystyczne, itp.

Wskazywane jako atut przygraniczne położenie jest wykorzystywane w zachęcaniu zagranicznych przedsiębiorców do inwestowania na terenie województwa. Zachęcać do tego mają oferowane strefy aktywności gospodarczej, w tym Specjalne Strefy Ekonomiczne, w wielu przypadkach prężnie się rozwijające. W zgodnej opinii respondentów pozytywny wizerunek województwa jako regionu przyjaznego inwestorom psuje duży stopień niedostosowania ofert inwestycyjnych do wymagań inwestorów, sprowadzający się głównie do braku uzbrojenia oferowanych terenów oraz złej dostępności komunikacyjnej.

Polityka w zakresie pozyskiwania inwestorów ściśle wiąże się z rynkiem pracy. Ten zaś, w opinii uczestników warsztatów charakteryzuje się dużym zasobem siły roboczej i niskimi kosztami pracy w porównaniu do sąsiednich regionów. Jednakże stanowi on również bardzo duży obszar problemowy, głównie ze względu na utrzymującą się wysoką stopę bezrobocia, która pociąga za sobą szereg negatywnych zjawisk społecznych i patologii. Problemy, na co zwracano uwagę na części spotkań warsztatowych, potęguje ponure dziedzictwo po poprzednim ustroju politycznym i gospodarczym – tereny byłych PGR, na których niekorzystne zjawiska społeczne są szczególnie nasilone.

Jedną z recept na wysokie bezrobocie ma być sfera edukacji. Respondenci z terenu województwa lubuskiego dostrzegają jej potencjał w zakresie dobrze rozwiniętej sieci placówek oraz szerokiej oferty edukacyjnej przez nie oferowanej. Wśród mankamentów na pierwszym miejscu wymieniono częste zjawisko rozmiłowania się profilu kształcenia w szkołach wyższych i ponadgimnazjalnych z zapotrzebowaniem rynku pracy, a także problemy w wyposażeniu placówek kształcenia zawodowego w specjalistyczny, nowoczesny sprzęt dydaktyczny.

Jednym z podstawowym zagrożeń bezpieczeństwa publicznego na terenie województwa lubuskiego jest ryzyko występowania powodzi, co przyznano na niemal wszystkich warsztatach. Przyczyn takiego stanu rzeczy upatruje się w zmianach klimatycznych, a także zdegradowanej, niespełniającej swojej funkcji infrastrukturze melioracyjnej i przeciwpowodziowej. Mniej istotnym, choć także często podnoszonym problemem był pogarszający się dostęp do specjalistycznych usług medycznych, szczególnie na terenach wiejskich województwa.

Opinie i rekomendacje wskazane przez uczestników warsztatów powiatowych w raporcie „Lubuska Mapa Potrzeb i Aspiracji” posłużą jako jeden z materiałów bazowych do identyfikacji kierunków interwencji w ramach celów strategicznych i operacyjnych aktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego. Wstępna synteza materiałów uzyskanych podczas warsztatów zakłada istnienie następujących kierunków interwencji, będących odpowiedziami na potrzeby i aspiracje społeczności lokalnych województwa:

- ⇒ Wsparcie działań w zakresie modernizacji lokalnego i regionalnego układu drogowego w celu dostosowania ich parametrów do standardów europejskich oraz poprawy wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej województwa;
- ⇒ Wsparcie w zakresie modernizacji linii kolejowych i infrastruktury towarzyszącej (peronów, budynków dworcowych, systemów sterowania ruchem) zlokalizowanych na terenie województwa;
- ⇒ Wsparcie w zakresie dostosowania szlaków wodnych oraz infrastruktury transportu wodnego do szerszego wykorzystania w przewozach pasażerskich i towarowych;
- ⇒ Wsparcie w zakresie działań poprawiających jakość funkcjonowania komunikacji publicznej i zwiększających jej dostępność, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich, oddalonych od ośrodków regionalnych i subregionalnych;
- ⇒ Wsparcie dla inwestycji podnoszących standard infrastruktury turystycznej oraz kreujących produkty turystyczne regionu;

- ⇒ Wsparcie dla opracowania i wdrożenia regionalnego systemu promocji turystycznej i wizualizacji walorów turystycznych;
- ⇒ Wsparcie inwestycji w zakresie rozwoju infrastruktury komunalnej na terenie województwa (ze szczególnym uwzględnieniem sieci kanalizacyjnej, przydomowych i lokalnych systemów kanalizacyjnych);
- ⇒ Wsparcie dla rozwiązań podnoszących efektywność i racjonalność gospodarki odpadami;
- ⇒ Wsparcie dla opracowania spójnej, zintegrowanej oferty turystycznej uwzględniającej walory środowiskowe, kulturowe i historyczne regionu;
- ⇒ Wsparcie dla działań prowadzących do zabezpieczenia, modernizacji i odrestaurowania obiektów dziedzictwa kulturowego;
- ⇒ Wsparcie dla inwestycji w zakresie tworzenia stref aktywności gospodarczej, parków technologicznych i klastrów gospodarczych oraz zwiększających dostępność do terenów inwestycyjnych;
- ⇒ Wsparcie dla opracowania i promocji zintegrowanej oferty inwestycyjnej regionu z wyeksponowaniem posiadanych stref aktywności gospodarczej;
- ⇒ Wsparcie działań umożliwiających transfer technologii i wdrażanie rozwiązań innowacyjnych;
- ⇒ Wsparcie projektów rewitalizacji obszarów zurbanizowanych, powojennych i po byłych PGR;
- ⇒ Wsparcie form aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym opartych na zasadach ekonomii społecznej, w szczególności na obszarach po byłych PGR;
- ⇒ Wsparcie dla systemu współpracy sektora gospodarczego i edukacyjnego w zakresie efektywnego kształcenia zawodowego;
- ⇒ Wsparcie dla inwestycji w nowoczesną bazę dydaktyczną do kształcenia zawodowego ;
- ⇒ Wsparcie dla inwestycji w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej - modernizacja i rozbudowa zabezpieczeń, zapewnienie bezpieczeństwa na terenach najbardziej zagrożonych występowaniem klęsk żywiołowych;
- ⇒ Wsparcie dla działań zwiększających dostępność do specjalistycznych usług medycznych;
- ⇒ Wsparcie dla działań zwiększających dostęp do szerokopasmowego Internetu i zmierzających do likwidacji tzw. "białych plam" na mapie dostępu do Internetu;
- ⇒ Wsparcie dla inicjatyw z zakresu kultury, promujących region w kraju i zagranicą;
- ⇒ Wsparcie dla inicjatyw zwiększających dostęp do oferty kulturalnej na obszarach oddalonych od ośrodków regionalnych;
- ⇒ Wsparcie dla inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii.